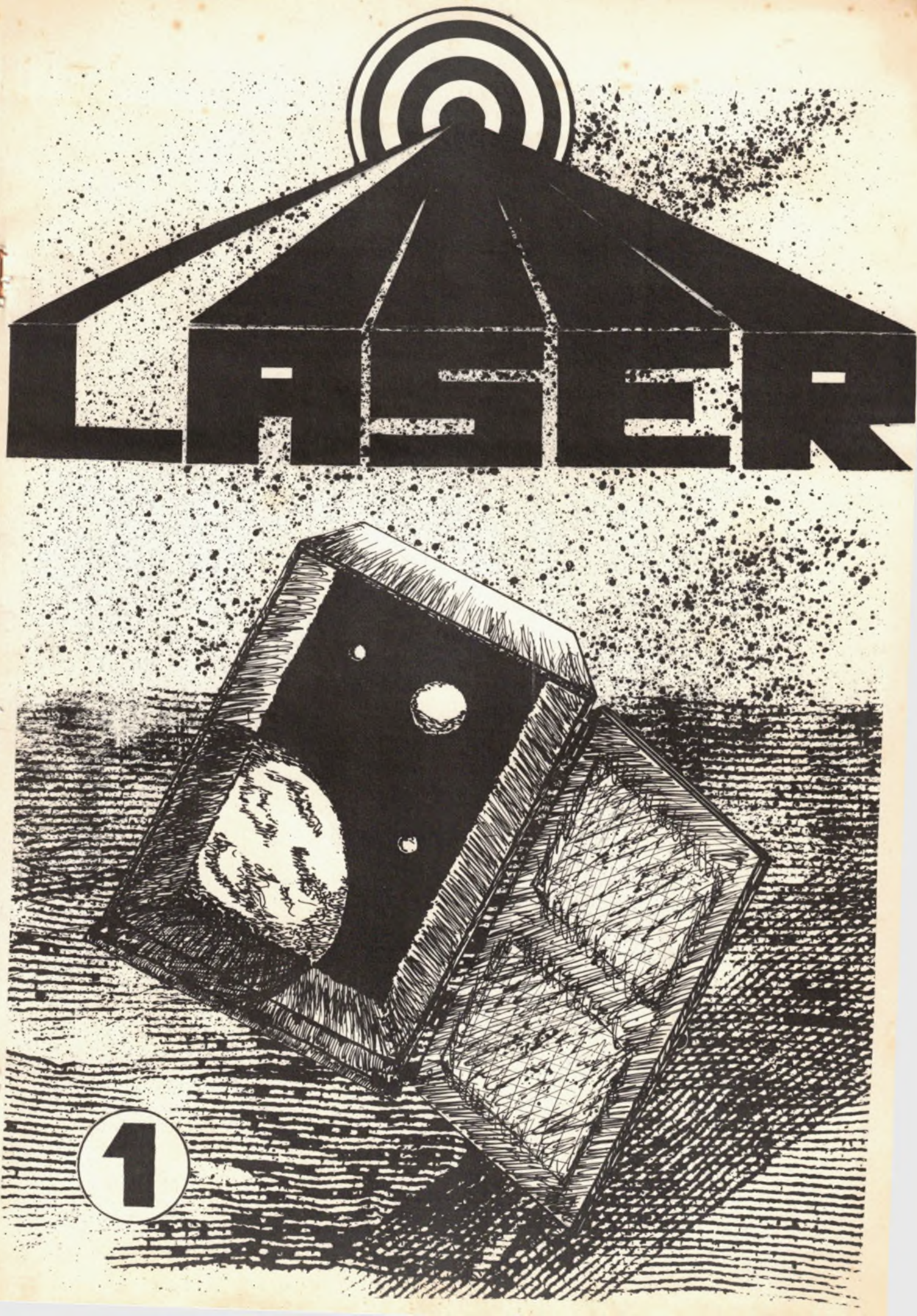
LASER

1

LASER

fanzin SFK Laser 1/16/1989

Obsah:

str. 1	-	Obsah
str. 2.	-	Redakce
str. 3	-	D. Bilenkin - Zkouška rozumnosti
str.10	-	Film - Varovné znamení
str.16	-	J.Pavlík,C.Biedermanová - Ta omamná krev
str.23	-	S.Švachouček - Protiútok
str.30	-	P.Anderson - Chvíle zlomu
str.41	-	Vyhlášení soutěže klubu J.Verna
str.42	-	W.Jeschke - Poslední den stvoření /ukázka/
str.45	-	Vyhlášení soutěže klubu Andromeda
str.46	-	A.Rinanopoli - Rekviem za vojáka
str.50	-	L.Szilard - Nadace Marka Gabla
str.56	-	E.A. van Vogt - Výprava ke hvězdám /4.část str. 41 - 54 /

A v příštím čísle naleznete povídky ze soutěže O stříbřitě lesklý Halmochron plzenského klubu Andromeda, časovou povídku E.A. van Vogta a rovněž pokračování jeho románu.

Určeno pro vnitřní potřebu SFK Laser
Uzávěrka: 1.5.1989
Spolupracovali: Daniela Kovářová-Šindlerová
Adresa redakce: Tomáš Jirkovský, Olšová 18
30707 PLZEŇ

!!! Přetiskování materiálů z tohoto čísla jen se souhlasem redakce!!!

R E D A K C E

Konečně dostáváte do rukou první číslo letošního ročníku fanzinu Laser. Ano, nespletl jsem se. Já vím, ještě mělo být vánoční číslo věnované S. Lundvalovi, ale zde došlo ke komplikaci. Původní překlad z ruštiny byl porovnán se švédským originálem a bylo zjištěno, že jsou v něm dost podstatné rozdíly. Takže se provádí důkladná korektura podle švédštiny, a jak doufám chápete, bude to ještě nějakou dobu trvat. Takže prosím o strpení a nebojte se, nebudete o toto číslo ochuzeni, jenom vyjde poněkud později.

Takže když jsme se nakonec rozhodli, žetoto číslo vyjde dřív, tak je květen. Nechci neustále nějak omlouvat naše zdržení, ale fakt je jedno. Říjen se blíží a tím i můj návrat do normálního, scifistického života. Takže prozatím musím být trpělivý i já a, bohužel, i ty, čtenáři. Ale snad budeš trošku odškodněn tím, že kromě práce na fanzinu se už blíží závěru práce na dalším svazku malé edice - na povídkách P.K.Dicka a rovněž se dodělává román od téhož autora - Muž na vysokém zámku. A je nutno podotknout, že obě tyto věci nás prozatím zcela pohlcují a snad bude výsledek stát za to. Kromě toho se chystají některé změny a opatření, která by měla být ku prospěchu nám všem, všech scifistů. Ale tady bych zatím nechtěl předbíhat a jenom v koutku duše doufám, že alespoň něco z toho vyjde. No uvidíme.

Takže co říci k letošnímu ročníku? Snad jenom jedno. Mějte s námi ještě chvíli strpení a trpělivost.

A teď už dost povídání a chutě do čtení.

Tom

ZKOUŠKA ZRALOSTI

B I L E N K I N

Petr váhal, i když bylo třeba bez meškání vstoupit, vzbudit Evu a přiznet se, že on, inženýr-astronaut první třídy Petr Glebský spatřil přízrak ...

Došlo k tomu v jednom ze vzdálených úseků, kde nudná vibrace připomínala blízkost prostorově časových anihilátorů. Vedle něho byla spoutána síla, která mohla rozmetat nevelkou planetu, a podvědomí se vždy nastražilo v těch kovových, těsných, matně osvětlených průchodech naplněných chvěním.

Petr se cítil jako obyčejně. Dokonce by se byl podivil, kdyby zjistil, že v jeho nitru - v nitru vládce tohoto podivuhodného stroje - dříme stejný nepokoj, jaký pociťoval jeho vzdálený předek, když příroda dávala o sobě vědět šlehem blesku nebo protivným zápachem dravce na lovecké stezce.

Už končil svou obchůzku, když ho najednou přikovalo k podlaze tiché pokašlávání.

Ctočil se.

Nic a nikdo ... Prázdná chodba, lesk stěn, hadovité stíny kabelů a potrubí.

Udělal však sotva dva kroky, když se od stěny odlepilo něco bezforemného a bleskurychlého. V paměti mu zůstala jen představa klubka červeného dýmu, z něhož - než zmizel za rohem - bleskly krvavě červené oči.

Když donesly podklesávající nohy Petra na plošinku, kam se to něco ukrylo, bylo tu zcela prázdno. Petr se vydal nazpátek. A poprvé se mu vzdálenost, dělící motorovou část od obytných kabin, zdála strašlivě dlouhá ...

Případ byl samozřejmě zcela jasný. I dříve se stávalo, že obtíže dlouhého letu se projevovaly nepříznivě na nervové soustavě kosmonautů. I když - pokud Petrova paměť sahala - přízraky neviděl nikdo.

Tím horší bylo jeho rozpoložení. O tom, co spatřil, musí okamžitě podat zprávu lékaři, to znamená staříkovi Evovi. Co bude následovat, si může lehce spočítat.

Málem by se nad sebou rozplakal. Jak je to nespravedlivé, že se to muselo přihodit právě jemu. Vždyť se cítil zcela normálně.

Petr si přejel dlaní zátylek. Určitě se musí svěřit lékaři. Ovšem je tady rozdíl - svěřit se hned, nebo o trošku později? Vždyť jeho reakce v této chvíli nejsou určitě normální. Když se vyspí a odpočine si, pak to může vypadat docela jinak ...

Rozhodl se. Petr Glebský se vydal ke své kajutě, svlékl se a ulehl.

Za několik minut Petr spal. Měl jako opravdový kosmonaut pevné nervy ...

Ale spal špatně. Tam na Zemi, kde se ocitl, ležel v pavu-

čině a srdce mu kamenělo. Pavouk tu ještě nebyl, ale musel se objevit každou chvíli. Věděl, že je kdesi vedle něho, neboť cítil dotek chlupatých tlap, ale nemohl se hnout ...

Jakýsi hluk vrátil Petra do skutečnosti. Probudil se, vyskočil a poslouchal. Zaslechl hluché bušení a nějaké nezřetelné výkřiky. Snad to není na toaletě, která je vedle? Petr, i když se ještě docela neprobral, vyletěl na chodbu. A skutečně na toaletě tloukl kdosi na zavřené dveře, což samo o sobě bylo velmi divné.

Petr trhl dveřmi a odtud jako kocour z pytle vyletěl Oleg.

"Čí jsou to žertíčky?" vybuchl. "To je mi zábava, humor na úrovni amoeby."

"Cožpak tady nenechají člověka vyspat?" ozval se další mrzutý hlas a do chodby se vsunula hlava Eva. "Co je to vlastně za blázinec?"

Přelétl pohledem polooblečené kosmonauty.

"Ale Olega tady někdo zavřel," zabručel Petr.

"Ha!" vyjekl Ev. "A v reaktoru nikoho nespálili? Je k tomu podle mého právě ta nejvhodnější doba."

"Ovšem fakt je, že dveře přibouchli s chechtáním," zavrčel Oleg. "Chtěl bych vědět ..."

"Veliké tajemství ..." přikývl Ev. "Jsme na hvězdoletu nebo kde?"

"Mohl to třeba udělat robot, který tady uklízí," podotkl Petr.

"Aha!" Ev blýskl očima. "Strašidlo obklopené galaktickým prachem se zlověstně přibližuje k bačkorám spícího kosmonauta ... Ostatně, Petře, cos dělal se svými trepkami?"

"S čím?"

Všichni se dívali na Petrovy nohy. Na jeho děravé papuče pocákané purpurovými skvrnami.

"Celý svět je plný vtipálků!" posteskl si Oleg. "Ale opravdu, Petře, čím jsi je polil?"

"Eve ..." Petrův hlas se zachvěl. "Musím s Tebou, Eve, hned mluvit ..."

"Nesmysl!" Ev odhodil záznam miogramu. Ten se zachytil za přepojovač a rozhoupal se. "Jaký přízrak? Diagnostik tvrdí, že jsi naprosto zdráv a já s tím souhlasím!"

"A co střevíce?"

"Co střevíce? Co s tím mají co dělat tvoje bačkory? Něčím sis je popálil, polil."

"A čím?"

"Kompotem!" zařval Ev. "Co chceš? Všude je plno vtipálků, jak řekl Oleg. A všichni si dělají blázny. Budí mne uprostřed noci ... Stíny vražděných se chechtají a zavírají - světe, zboř se - dveře na záchodě ... Dám ti takovou dávku uklidňujících prostředků, takovou dávku ..."

Obrátil se ke stolu a strnul. Ve dveřích stál Anton Resmi. A díval se tak, že si Petr toužebně přál, aby byl v té chvíli daleko odtud.

"Jako k biologu a lékaři naší expedice," kapitán pokročil k Evovi, "mám k tobě maličkou otázku: může se například myš proměnit ve čtvrtý rozměr?"

"Antone," Ev se na kapitána pozorně podíval. "I ty ses už zapsal do klubu vtipálků?"

"Dej mi pokoj s vtipálky. Ptám se tě, kde jsou zvířata?"

"Zvířata?"

"Ano, zvířata."

"Z Bisseru?"

"Z Bisseru."

"Tam, kde mají být. Co se stalo?"

"Nic. Jednoduše tam nejsou."

"Jak to ... nejsou?"

"To bych chtěl právě zjistit."
"Ale to je nemožné!"
"Správně."
Ev se podíval na petra a pak znovu na kapitána. Tváře mu zbělely jako sníh.
Ano, pomyslel si Petr, když si prohlížel vitalizační zvony, jestliže se někdo zbláznil, tak to tedy určitě nejsem já.
Po celém prostoru komory byly rozestavěné malé i velké průzračné sarkofágy, v nichž automaty udržovaly takové prostředí, aby získané exempláře na Bisseru zůstaly živé. Byly pouze uspány. Asi třetina sarkofágů však byla prázdná. Zely v nichroztavené otvory.
Na desce přitom zářila řada zelených světel, což znamenalo, že vitalizační automaty pracují správně.
"Tak jak to vysvětlíte?"
Bylo ticho. Ev byl tak bledý, že jeho ryšavé vousky zářily jako oheň.
"Zmizeli, nemýlím-li se, stegři, asfeti, trojanci, katuši a ti... jak se jen jmenují..."
"Misandři," zašeptal Ev.
"Ano, Misandři. Ale pseudohadi zůstali. Možná, že to něco znamená?" přemýšlel kapitán.
Ev potřásl hlavou:
"Vitalizační úroveň se udržuje ve všech hermetických zvonech na průměrné úrovni pro celou skupinu. Z toho vyplývá, že daná úroveň mohla být pro jednotlivé individuum malá a zvíře procitlo. Ale v takovém případě kontrolní automat okamžitě zvýší množství uspávací směsi... To také provedl. Nic nechápu...Vždyt prořezat zvon podobným způsobem je možné jen jiskrovýmvýbojem!" vyhrkl.
"Možná, že některé z těch bytpstí..." začal kapitán, ale Ev odmítavě potřásl hlavou.
"Já je viděl na lodi!" řekl najed ou Petr. A znova vyprávěl o přízraku.
"Mohl to být katuš," prohodil zamyšleně Ev.
"Ne,"odporoval Petr, "to nebyl katuš, toho znám..."
"To už je jedno," přerušil ho kapitán. "Nemůžeš to tedy, Eve, nijak vysvětlit?"
"Ne!"
"Dobře, musíme tedy jednat i bez vysvětlení. Vyhlašuji poplach prvního stupně!"
U vchodu do řídícího sálu chytil Ev kapitána pod paží.
"Mám vysvětlení," řekl tiše, "ale nechtěl jsem otom mluvit v přítomnosti Petra."
"Ano?"
"Zvířata sama se nemohla dostat z komory. To je vyloučeno. Někdo je pustil, Antone."
"Chápeš, co říkáš?"
"Právě proto trvám na celkové prohlídce všech členů posádky."
Kapitán si otřel pot z čela.
"A koho podezíráš?" zeptal se prázdným hlasem.
"Kdybych byl právě neprohlédl Petra, pak bych odpověděl - Petr! Ale on to není. Nechci na to ani myslet, ale kdo například zavřel Olega a polil Petrovy střevíce kyselinou?"
"Přesto však svolení k prohlídce nedám," ostře odmítl kapitán.
"Ale ..."
"Požár neuhasíme výkřiky: Mezi námi je žhář!"
V tom okamžiku si Petr nechápavě prohlížel zápěstí levé ruky.
Povšiml si, že tam, kde mu pod kůží vystupovala žíla, má nepatrnou tečku, jako kdyby mu někdo odebíral krev.
Hloupost! Ale možná, že by o tom měl Evovi říci?

Zpočátku nikdo nepochyboval, že ulovit jakási hloupá zvířata nebude nesnadné, ale brzy se s touto myšlenkou museli rozloučit. Prostor hvězdoletu měřil několik čtverečních kilometrů a při konstruování nikoho nenapadlo, že by se mohl proměnit v loviště. Jednou nebo dvakrát se podařilo vyplašit tvora, který okamžitě vyletěl nad hlavy pronásledovatelů a skryl se v propletenině výztužných oblouků, výtahů i průchodů. A poněvadž jediným létajícím představitelem fauny na Bisseru byl misandrus, byl to asi on. Ale kam se poděli ostatní?

Návrh, aby bylo využito robotů na vyhledávání uprchlíků, byl Evem okamžitě odmítnut. Věděl, že obyčejné roboty nelze nasadit k honbě na bytost, jež používá ke své stavbě, právě tak jako člověk, bílkovin. A biologické automaty, s nimiž on sám lovil zvířata na Bisseru, byly v úzkých a těsných prostorech lodi k ničemu.

Čím víc o tom Ev přemýšlel, tím víc se mu selá záležitost přestávala líbit. Domněnka o šílenci, který otevřel vitalizační zvony, mohla být pravdivá. Ale přece jenom měla jeden nedostatek. Dejme tomu, že zvířata někdo vypustil. A co dál? Vždyť ovzduší Bisseru se nepodobalo pozemskému. Jak tedy dýchají? A že dýchají, to je fakt!

Svěřil se se svými pochybnostmi kapitánovi.

"A jak je to možné?" rozzlobil se Resmi. "Zkoumal jsi je a teď nevíš, co mohou dýchat a co ne?"

"Můžeš mi to samozřejmě, Antone, vyčítat. Ale kdo přerušil výzkumný biologický program? Já nebo ty? Vím, zvláštní příkaz ze Země, potřebují nás - jako vždy - v opačném čtverci Galaxie. A co jsem mohl udělat v době, kterou jsem měl k dispozici? To je pro nás typické. Spěcháme, věčně někam spěcháme: dnes jedna hvězda, zítra druhá, jen kupředu, není čas se ohlédnout. A jaký je výsledek? Nemysli si, že si nejsem vědom své odpovědnosti, ale ..."

"Spěcháme, to máš pravdu. Jinak bychom možná mezi hvězdami už nebyli ... Ale jak se mohli tak rychle přizpůsobit?"

"Vysoká plastičnost metabolismu, pravděpodobně. Mají skutečně vysokou."

"Dobře, vysvětlíme si to, až je pochytáme. Nemáš návrh, jak udělat pasti?"

Uvažovali nad novou taktikou ...

"Možná, že tento plán bude účinnější," poklepal kapitán konečně na náčrt, jako by se chtěl sám přesvědčit o jeho reálnosti. "Vysvětli technikům, co a jak, a já shromáždím posádku."

Když vyšli z kabiny, zpozoroval Ev Petra, který na něho čekal.

"Tady," ukázal Petr na zápěstí. "Možná, že se mi budeš smát, ale já jsem si žádnou injekci nedával."

Ev si podrobně prohlédl vpich a zamračil se ...

Snídaně začala vtipkováním, které však při pohledu na zamračenou tvář kapitánovu brzy ustalo. "Co je s ním?" šeptem se ptal Oleg. "Jen si představ, zvířata mu utekla ... A teď se mu bude smát celá Galaxie," odpověděl mu sousedé. "Smát se budou Evovi." "Odneseme to všichni ... Nezdá se ti, že se dneska naše děvčata trochu moc navoněla?" "Taky sis toho už všiml?"

Kapitán zvedl hlavu.

"Muso!"

"Slyším, kapitáne!"

"Co máte s ventilací? Odkud je ten zápach?"

"Myslím, že naše milá děvčata ..."

Bouřlivý protest ho přerušil.

"To přece není vonavka!"

"Přestaňte!"

Opět se rozhostilo ticho.
"Okamžitě prohlédnout systémy regenerace vzduchu a ..."
Kapitán nestačil dokončit, když sál naplnil takový zápach, že všichni vyskočili. Zavyla siréna ...
Ev a Resmi seděli zády k sobě. Nesmyslně nesnímali masky, i když zápach zmizel tak rychle, jako se objevil ... Televizní kamery byly nainstalovány na všech hlavních křižovatkách i u stropu, kdy byly primitivní, ale podle názoru všech spolehlivé pasti. Bylo třeba sedět a čekat, až se do zorného pole dostane některý z uprchlíků.
Minuta běžela za minutou a nic se nedělo. Lidé seděli za pevně zavřenými dveřmi a se zbraní v ruce čekali a střežili životně důležitá centra lodi.
"Konečně!"
Tvor na obrazovce strnul, ale bylo už pozdě. Okamžik a snesla se na něho siliketová síť.
"Dostali jsme ho!" vykřikl radostně kapitán.
"Ano, ale chtěl bych vědět, co to vlastně je?" poznamenal Ev.
"To je asfet!"
"Asfet s křídly?"
"S křídly?"
Ano, tvor, který sebou házel v síti, měl křídla. Jako misandrus. A šest končetin. Jako asfet. A dlouhý ohon, který neměl ani ten ani onen.
"Eve," v kapitánově hlase se chvěla prosba. "Ty jsi přece biolog. Tys je chytal. Vysvětli mi to!"
Ev byl ztichla.
"Podívej se!" kapitán chytil Eva za rameno.
Tvor se uklidnil. Ležel jako černé klubko na podlaze a jenom jeho ohon se slabě pohyboval... Ne, nepohyboval se. Kapitán údivem otevřel ústa. Konec ohonu se pomalu, ale viditelně rozdvojoval. Měnil se v něco, co se podobalo nůžkám, a ostří těchto nůžek se zřetelně protahovalo. Ted nůžky zachytily siliketové vlákno... sevřely se...
"Štěstí, že je to siliket..." pomyslel si kapitán.
Ohon pustil vlákna. Začala se měnit jeho barva - z hnědé na ocelově šedou. Nůžky se znovu rozevřely - bylo vidět, že ostří se mezitím zkrátilo a zazněl skřípot siliketu. Několik pohybů, tvor setřásl se sebe zbytky sítě a zmizel...
"Tak." Ev se otočil ke kapitánovi, "nabij mi, zasloužím si to. Jaký jsem idiot!"
"Pochopils něco?"
"Ano, všechno je jasné!" vykřikl Ev. "Přetvářejí svoje těla!"
"No, dobře, to jsem pochopil. Oba jsme to viděli... Ale ať se propadnu, pochopil-li jsem něco!"
"Poslouchej," začal ze sebe chrlit Ev. "Nejsou žádní asfeti, misandři ani ostatní. Je to vždycky stejné. Naprosto jiný typ evoluce. Kam jsem jen mohl dát oči!...To je obtovské!"
"Ale nad moje chápání," suše ho přerušil kapitán. "Musíme přece něco dělat!"
"Musíš to pochopit. Jen si zase sedni. Na Zemi je vlk stále vlkem, koroptev stále koroptví, amoeba stále amoebou. Ale jejich těla se skládají ze stejných buněk, jejichž biochemie je shodná. Jsou částí jednoho celku. Jako sklenice, pohár, zrcadlo..."
"Zrcadlo?" mechanicky se zeptal kapitán.
"Ano, všechno je ze skla. Pozemská evoluce rozdělila jedinou biologickou hmotu na stovky, tisíce a miliony nezávislých forem, které jsou neměnné. A tady jsou tyto formy naopak měnitelné. Slon na Bisseru se může měnit ve velrybu nebo v houf králíků, protože všechno je vším. Organismem, který může libovolně přetvářet svoje formy. Podle příkazu nervových buněk..."

"Na Zemi určují vnější formu podmínky, které nutí druh ke změnám. Ale tady k tomu dochází cílevědomně a bleskurychle. A to vysvětluje všechno! Jeden organismus se probudil. Probral se a okamžitě si vytvořil obranu proti uspávacímu prostředku. Vyvinul jakousi zbraň, kterou prolomil své vězení. A vysvobodil ostatní."

"To znamená, že mezi posádkou šílence nemáme?" kapitán si viditelně oddychl.

"Jen se neraduj předčasně. Závěr může být jenom jeden."

"Ty myslíš..."

"A proč ne? Tak rychle a tak cílevědomně? Musíme se, Antone, podívat pravdě do očí. Možná, že je to rozum."

"Rozum?" kapitán se podíval na svoje sevřené pěsti. "Nijak si to nemohu zatím srovna v hlavě. Přece jsme se nemohli tak rychle a úplně mýlit."

"Mohli, Antone, mohli. Rychle, rychle, pak si všechno vysvětlíme. Viděl jsem zvířata, tak o čem uvažovat? Právě tak jsem, Antone, jednal. Nálet, injekce uspávacího prostředku - a hotovo."

"Ale na Bisseru nebyly přece žádné příznaky civilizace!"

"Správně, nejsou tam města, ani stroje, ani silnice. Ale copak bytosti, které mohou měnit svoje těla ve stroje, materiály, to potřebují?"

"To je nemožné, Eve! Živá bytost není schopna dát rozvinuté civilizaci všechno, co potřebuje."

"Že není? Jako kdyby reaktivní motory, léky, radiátory, elektrické baterie neexistovaly v přírodě předtím, než jsme si je vytvořili sami! A dovedeš si představit, čeho je schopna živá hmota, jestliže ji řídí rozum? Tato nedokonalá, nemožná, absurdní civilizace, z našeho hlediska, je možná daleko dokonalejší než naše. Já bych se například z toho vitalizačního zvonu nedostal a ty také ne. Ne proto, že jsem hloupější, ale poněvadž bez strojů, nástrojů nejsem nic. A oni mají vždy všechno sebou. Ostatně - zkoumali Petra, zatímco spal. Mohli nás dokonce i otrávit..."

"Jejich chování na lodi zatím naštěstí nevypadá nijak rozumně."

"Ale naše jednání rovněž nevynikalo moudrostí."

"Meziplanetární válka na palubě lodi, to nám ještě chybělo! Hned si prověříme, zda jsou rozumní či ne!"

Ovšem prověrka se minula účinkem. Nevyšel ani jeden způsob navázání kontaktu. Napětí se zvyšovalo. Nechápou, či nechtějí pochopit? Setkání Petra s "přízrakem" bylo možná náhodné. Ale kdo pronikl "náhodou" k němu, když spal? Proč? Aby podrobil analýze jeho krev? A bačkory? Co s tím mají co dělat? A zavřené dveře?

Proč se schovávají?

K večeru došlo najednou k přelomu. Obrazovky, které umožňovaly kapitánovi i biologovi kontrolovat prostory lodi, začaly hasnout jedna po druhé. Zdálo se, že vše je ztraceno...

Byl to opět Ev, který našel východisko.

"Musíme pustit ostatní zvířata," navrhl.

"Ztratil jsi rozum?" rozzlobil se kapitán.

"Naše pokusy navázat kontakt nevyšly, a přesto si myslím, že dorozumění je snadné. Snažili jsme se s nimi domluvit řečí abstraktních představ. A bylo to zbytečné... Zvolme jiný způsob. Nebezpečné pro každou formu života je to, co brání, škodí její existenci. Dobré je to, co naopak tuto existenci podporuje a umožňuje. Tato zásada je jasná pod nebem jakéhokoliv slunce. Máme tedy ještě východisko. Je rozsice slabá jiskřička naděje, ale je. A teď se rozhodni!"

Kapitán se zamyslel.

"Půjdeš sám?" zeptal se nakonec tiše.

"Ano!"

"Nemusíš se vrátit!"

"Však jsem celou tu kaši všem zavařil!"

Ev se neotáčel. Neustále cítil v zátylku čící pohled, i tam, kde v pustých chodbách nebylo daleko široko živé duše. Celou svou vůlí bojoval sám se sebou, aby šel pomalu. Kráčel známými místy, které se mu zdály naprosto cizí.

Na třetí nebo čtvrté křižovatce byl nucen se zastavit, protože ve stěně zela velká díra. Při pomyšlení na to, kolik a jakých kabelů prochází těmito stěnami, Eva zamrazilo. Na podlaze se vršila hromádka kovového prachu. Ev vystoupil na špičky a podíval se do otvoru. To, co spatřil, mohlo vylekat kdekoho. Ani jeden kabel nebo potrubí nebyly poškozeny, ale všechny byly obnaženy jako žíly na operačním stole. "A my jsme se domnívali, že je můžeme v libovolném okamžiku našimi desintegrátory vyřídit jako obtížný hmyz... Ale proč mi dovolili, abych to viděl?" "Protože to nic na situaci nemění," odpověděl si Ev hned sám sobě. "Náš první pokus opravit stěny bude znemožněn..."

Raději na to nemyslet. Spatřil ještě další dva otvory, než došel k mohutným dveřím vitalizačních komor. Otevřel je a neztrácel ani vteřiny. Přistoupil k oživování pseudohadů. Zatímco pracoval s aparaturou, zdálo se mu, že dveře, které nechal otevřeny, se každou chvíli zavřou... Když byl hotov, chtělo se mu opřít se o stěnu a zavřít oči...

Musel ovšem udělat ještě jednu věc. Odstranit pasti. Poslední přátelské gesto... Nepřímou je jako kapitulaci?

Ev se podíval po bytostech, které pustil. Kromě jedné, která hlasitě dýchala u zvonu, seděly ostatní naprosto tiše...

Biolog se otočil. Zatím nepozoroval ani náznak toho, že "cizinci" správně pochopili úmysl lidí. Ani náznak? Vždyť on je stále ještě živ...

Zůstalo ještě sedm pastí... pět... dvě... Biolog sňal poslední. Pak se otočil na zpáteční cestu. Byl u konce svých sil. Stále cítil v zádech cizí upřený pohled. Ale jinak se nic nezměnilo. Ne, přece jenom ke změně došlo. Otvory ve stěných, kolem nichž procházel, se na něho šklebily jako předtím. Kromě posledního. Na jeho místě svítila čerstvým kovem opravená stěna.

Hvězdolet opsal v prostoru velký oblouk a vracel se k Bisseru.

"Víc nepříjemností už mít nebudeme?" zeptal se s nadějí kapitán.

"Neradujme se předčasně," odpověděl biolog, "ale dobré úmysly pochopí i zvíře. Natož pak rozum..."

A skutečně, všechno skončilo dobře. Když se pak nakonec otevřely vchody do hvězdoletu po přistání na Bisseru, kapitán si oddechl tak, jako kdyby ze svých ramen shodil Elbrus.

"Na co čekají?" vybuchl netrpělivě, když uplynulo půl hodiny a nikdo se neobjevoval. "Cožpak nepoznávají svou rodnou planetu?"

Biolog pokrčil rameny.

Konečně se ukázali. Konečně jako střela vzhétli k zelené, lákavé obloze Bisseru...

"Myslím, že jsem pochopil, co je zde zdrželo," poznamenal Ev. "A byl bych překvapen, kdybych se zmýlil..."

"... Ano," pohladil kov, který se blýskal na místech, kde dřív byly stěny porušeny. "Zdrželi se proto, aby napravili svou chybu, když pochopili, že my jsme napravili svou..."

VAROVNÉ ZNAMENÍ

Originální název: Warning Sign
Země vzniku: USA, 1985
Kamera: Dean Cundey
Scénář: Hal Barwood
Hudba: Craig Safan
Speciální efekty: Alan Splet
Režie: Hal Borwood
Hrají: Sam Waterston, Kathleen Quinlan,
Yaphett Kotto, Jeffrey de Munn a jiní

Poznámka autora: Film "Varovné znamení" patřil do 15. 11. 1987 k těm, které přímo horoucně toužím vidět. Když se mi v ten den dostala do ruky kazeta s velmi kvalitní kopií tohoto snímku, nemohla mě od shlédnutí odradit ani skutečnost, že anglická verze nebyla přemluvena českým překladem. Pokud by se tedy následující obsah /pokusím se být stručný/ odlišoval od režisérem Barwoodem natočeného děje, považujte můj výtvor za pokus o vlastní tvorbu /byť pokus způsobený neznalostí angličtiny/ ...

"To, co ukazujeme ve svém filmu, se může stát právě dnes v jakékoli laboratoři, zabývající se výzkumem genů či genovou manipulací; pokud se to ovšem již nestalo..." říká o svém režijním debutu Hal Barwood.

Krásný slunečný den.
Ptáci zpívají, úroda kvapem dozrává, zemědělci se připravují na sklizeň, /práškovací letadlo vydatně pomáhá/, vzducehm létá ohromné množství pylových částeček - prostě léto vstupuje do vrcholné fáze své letošní existence.
I vně objektu firmy BioTek Agronomics lze všechny projevy pravého léta zaregistrovat. Avšak uvnitř... Žádný z pracovníků uvnitř budovy nepozná, zda venku je jaro či zima, léto nebo podzim. Stálá teplota, vzduchotechnikou vydatně očerstvovaný vzduch, sterilní prostředí, umělé osvětlení.
V laboratořích oddělení dr. Nielsena vládne skoro slavnostní atmosféra. V obvyklém duchu pečlivosti a při nutném klidu zde totiž probíhají závěrečné experimenty a měření jistého úkolu.
Jeden ze členů týmu právě ukládá do měřicího boxu další vzorek. Nevědomky si přilepí na rukáv levé ruky kousek samolepky - její dobrá polovina visí z rukávu dolů. Při dalších ma-

nipulacích se pracovník dotkne samolepkou jedné ampulky a ta se umělohmotnou zátkou lepu zachytí. Laborant nic necítí, neboť je oblečen do poměrně bytelného ochranného obleku, opatřeného přilbou spojenou s dýchacím přístrojem. Pracovník přenáší vzorky do sousední laboratoře. Ampulka se chvěje do rytmu jeho toporné chůze, způsobené mohutností ochranné gumové obuvi. Spojení zátky s lepem samolepky je nepevné - ampulka se odtrhává a padá na úzkostlivě čistou podlahu. Nerozbíjí se. Není totiž zřejmě skleněná, ale polyetylénová nebo polystyrénová. Nikdo z dalších pracovníků laboratoře si pádu ampulky se žlutým roztokem dokončovaného preparátu nevšiml.

Přes nejednoduchý systém hygienických smyšek vchází do laboratoří dr. Nielsena doktor Schmid s fotoaparátem Polaroid. Chce udělat historický snímek celého týmu u příležitosti dokončení vývoje zadané látky.

Schmid si shromáždí zúčastněné na vývoji do jednoho chumlu. Jak se vyzvaní řadí do co nejvíce vyhovující polohy, odkopne nekdo z nich - opět nevědomky - pod nohy dr. Schmida nešťastnou náhodou upuštěnou ampulku.

Doktor Schmid ji rozšlápne... materiál ampulky vydržel pád, ale tíha asi tak osmdesáti kilogramů je nad pevnost v tlaku umelohmotné zkumavky...

"Odklopte si přilby, vaše obličeje nejsou za skly vidět," chce na fotografovaných Schmid. Odklopené přilby umožní zachytit na barevnou fotku sedm usměvavých tváří...

Skončila pracovní doba. Pracovníci z různých částí firemní budovy /ze skleníku, kde se zkušebně pěstuje kukuřice, z biologických laboratoří apod./ se scházejí v umývárnách a šatnách: dr. Schmid, mladý Paul i blondýnka Carrie a mnoho jiných. Rozšlápnuté ampulky si stále ještě nikdo nevšiml.

Šerif Cal Morse parkuje se svým služebním vozem uprostřed dlouhých voňavých polí. Pohodlně usazen studuje došlé materiály. Bzučák oznámí hovor. Zvedne sluchátko.

Volá Joannie, jeho žena. Je zaměstnaná u firmy BioTek Agronomics jako bezpečnostní činitel provozu. Jejím pracovištěm je místnost s mnoha obrazovkami, na které po budově rozmístěné kamery přenášejí obrazové informace o dění v ústavu, a počítačem, jenž řídí a kontroluje bezpečný chod zařízení.

Rozhovor naplňuje humor a spokojenost a jen dotvrzuje upřímnost a intenzitu vztahu, jaký mezi Joanií a Calem panuje.

Na monitoru počítače se náhla objeví nápis, třikrát zopakovaný:

"Biohazard! Biohazard! Biohazard!"

Joannie okamžitě hovor s Calem přeruší. Stalo se jí za dlouhá léta služby v bezpečnostní složce ústavu poprvé, že by signalizační zařízení hlásilo biologický poplach. Zpočátku zachovává Joannie klid, neboť si s předpokladem omylu poplašný signál ověřuje. Ovšem jen si potvrdí jeho správnost...

Cal zaregistruje v manželčině hlase nepokoj. Snažila se ho skrývat - a to v Calovi vyvolá pocit nebezpečí. Všeho nechá a rozjede se k budově, kde Joannie pracuje.

V objektu firmy BioTek Agronomics /BTA/ zatím Joannie Morseová vyhlašuje biologický poplach! Podle instrukcí vyjme z trezoru zapečetěnou obálku a rozlomí pečeť. Uvnitř obálky nalezne složku pokynů pro daný stupeň poplachu. Je zde i kód, kterým lze neprodyšně uzavřít ústav a oddělit ho tak od okolního světa, aby se zabránilo úniku jedovatých či jinak nebezpečných látek.

Joannie provede dané úkoly.

Paul a Carrie se už dávno převlékli, nyní kráčejí ke skleněným dveřím hlavního vchodu. Najednou vypadnou ze stropu přede dveřmi oranžovočerné igelitové pásy oznamující, že za několik

sekund se vysunou ocelové dveře a vchod uzavřou. Carrie je už u dveří, stačí tedy ještě vyběhnout ven, Paul se však díky asi desetimetrové ztrátě nestačí pod oponou protáhnout. Carrie je první, jediná a poslední, kdo opustil budovu BTA. Všichni ostatní zůstávají vevnitř. A s nimi rozptýlená látka zatím neznámých účinků...

Uzavírají se přechody mezi jednotlivými zónami budovy: biologicky aktivní, přechodovou, administrativní. Vytvoří se tak tři od sebe oddělené zóny. V každé z nich uvízne různě početně zastoupená skupina lidí.

Ta, která se ve chvíli vyhlášení biologického poplachu nacházela v administrativní části, je nejpočetnější - do dalšího děje však nezasáhla, a proto jí budeme věnovat minimální pozornost.

O něco méně lidí zůstalo v těch částech objektu, které sice spadjí do kontrolovaného pásma, ale neprobíhají v nich biologicky aktivní experimenty - asi 15 až 20 osob. Je zde i dr. Schmid. Také Paul.

Nejmenší skupina je v laboratořích. Nalézá se zde osm lidí, včetně vedoucího laboratoří, dr. Nielsona.

A pak je uvnitř budovy BTA Joannie Morseová, uzavřená v místnosti bezpečnostního oddělení, spadajícího do přechodové oblasti budovy. Spojení s vnějším světem udržuje vysílačkou...

Úplně nejvíc lidí je před hlavním vchodem do BTA. Shromáždili se zde rodinní příslušníci pracovníků BTA, je zde stále Carrie, už přijel i Cal Morse. A také před chvílí dorazila skupina nákladních kamiónů, čistě bílých jen s malými nápisy USACT. Na první pohled je zřejmé začlenění této skupiny do armády. Velí major Connely, členové jsou nejen ozbrojeni a oblečeni do polních uniforem, ale zacházejí s přidělenou technikou očividně velice natrénovaně. Rozvinují polní biologická pracoviště, zapojují systém nouzových elektrických agregátů, napojují velitelský kamión na výstupy ve zdi budovy BTA. Tento kamión má podobné interiérové vybavení jako Joannie Morseová ve své pracovně, a tak může major Connelly na obrazovkách sledovat, co se děje v izolovaných prostorách.

Cal Morse se z titulu své funkce vetře do kamiónu, kde doufá sehnat bližší informace. Ale major Connelly a obsluha zařízení jsou odkázáni také jen na první informace z obrazovek a na kusé zprávy od Joannie, která nevidí o nic víc než oni...

V krátkých záběrech do zamořených laboratoří vidíme osm postav v ochranných oblecích, jak se snaží dezinfekčními roztoky odmořit prostředí. Jako prostředek, kterým lze zamoření zjistit, jim slouží UV-lampa, jejíž namodralé světlo bezpečně odhaluje zákeřné mikroby jako světélkující body.

Marná je však jejich snaha. Všichni jsou již nakaženi. Nepomůže ani vstřikování séra, kterí prosadí dr. Nielsen...

Za několik okamžiků sleduje na obrazovkách Joannie v budově a lidé kolem Connellyho v kamiónu, jak na podlaze laboratoře leží osm nehybných těl. Nepochybně mrtvých...

Mezitím se dr. Schmid s Paulem snaží přijít na příčinu poplachu. Vědec vůbec nepřipouští havárii, spíše jde podle něj o planou záležitost. Do not mu zahraje zjištění závady na odsávacím potrubí vzduchu. Když poruchu s Paulem odstraní, počne prostřednictvím kamery na Joannii dorážet, aby zrušila izolaci, otevřela dveře a pustila všechny ven...

Joannie samozřejmě odmítne, neboť se mohla na vlastní oči přesvědčit, že poplach planý nebyl. A stále není. Závada na vzduchotechnickém zařízení by nezabila osm lidí. V budově jsou skutečně rozptýleny nějaké nebezpečné látky...

Major Connelly jedná. Dá příkaz, aby byla probourána zeď budovy a aby se dovnitř vydala pětičlenná výprava s videokamerou a s pokyny zjistit a zachránit, co se dá...

Nezahálí ani Cal Morse. Vidí, že s majorem není /z hlediska manžela ohrožené Joannie/ rozumná řeč, je si zároveň vědom, že přemlouváním Joannie ze stavu vážného ohrožení života nedostane. Vydá se proto za dr. Fairchildem, šťastlivcem, který měl v osudné chvíli volno po směně.

Po chvíli přemlouvání, v níž Fairchild nechce za stávající situace ani slyšet o cestě do BTA, se Cal vytasí s nejsilnějším argumentem:

"Je tam moje žena, doktore!"

Ať už Fairchild pochopil Calova slova jako výhružku či přátelskou výzvu, výsledek je jen jeden. Svítá, když Morse s Fairchildem přijíždějí k sídlu BTA...

Doktor Fairchild je jedním z mála lidí /jestli ne jediný/ který může zevně podat zasvěcené informace o vnitřním uspořádání ústavu. Mohla by možná i Carrie, ale ta je teď v karanténě, protože byla v okamžiku biologické kontaminace uvnitř budovy. Proto nyní sedí Fairchild vedle Connellyho a radí vysílačkou vyslané skupině, kudy se dostanou do laboratoře, kde leží osm nehybných těl...

Čísi ruce otvírají rozvodnou skříň elektřiny pro biologicky aktivní část ústavu. Velká sekyra dopadne na jističe. Zhasnou světla, přeruší se přívod energie do kamer televizního okruhu, tím pádem pohasnou obrazovky u Joannie a Connellyho. Automaticky se "rozhoří" nouzové osvětlení...

Joannie stále trvá na rozhodnutí neotevřít. Skupiny, stále vedené dr. Schmidem, se zmocnuje agresivita. Její členové se shromáždí před dveřmi do místnosti bezpečnostního oddělení a požadují vpuštění a vydání otevíracího kódu. Joannie ví, že dveře dlouho nevydrží náporu dopadající sekery, a proto papír s kódem spálí...

Pět mužů v ochranných oblecích se ocitne v dlouhé spojovací chodbě, nyní jen spoře osvětlené. Najednou se na jejím druhém konci objeví postala v bílém, nadšeně mávající a volající. Muž s kamerou natransfokuje na obličej. V potrhaných rysech doplněných červenými boláky pozná obrazovku sledující Fairchild doktora Nielsena /vypravená skupina je naštěstí na vnitřních zdrojích nezávislá/.

Fairchild sdělí svůj poznatek okolí.

"On žije!" - nadšení major Connelly těžko skrývá. Jako kdyby z něj rázem spadla hrůza z následků havárie. Nic se vlastně nestalo . Jsou naživu.

Fairchild ví více o výzkumech BTA. Proto optimismus majora nesdílí. "Pozor na něj! Nesmí vám utéci!" varuje vysílačkou...

Joannie je odhodlána se bránit. Sedí na stole proti dveřím s namířenou pistolí. Třísky lítají na všechny strany.

A již jsou v místnosti první dobyvatelé. S nimi i dr. Schmid, jenž však nestačí zastavit příval těch, kteří chtějí teď dovnitř aby za chvíli mohli ven...

Joannie nevystřelí.

Několik mladíků v čele s Paulem ji hrubě srazí na desku stolu a mučením bezmocnou a vyděšenou ženu donutí vydat jim kód. Joannie řekne několik čísel. Paul je vyťuká. Počítač vytiskne na obrazovku: nesprávný kód. Bezpečnostní systém sám od sebe změnil kód znovuotevření ocelových dveří. Všichni se stanou stejně bezbrannými, jako byla nedávno Joannie, jako byl v paralele s ní doktor Schmid bezmocný proti řádění mladých fanatiků...

Dr. Nielsen se blíží. Zdá se, že hovoří rozumně. Ale je to opravdu jen zdání. Z tmavých zákoutí chodby, kterých je tu díky vzduchotechnice dost a dost, vylézají nemotorně se pohybující bytosti. Není jich více než osm.

Jsou to sice lidé, ale lidé nakažení vyvíjeným virem. Jejich organismus vypadal před chvílí mrtvě - to probíhala jakási biologická mutace; pak se probral jako velice agresivní, toužící po krvi. Pět mužů nemá šanci.

Videokamera upadne na zem a nadále snímá jen ztichlou chodbu...

Všichni ve velitelském kamiónu pochopí. Connelly i Morse. Fairchildovi se jen potvrdilo podezření.

Další postup je jasný: Connelly nechá zazdít probouranou zeď a tím dá najevo, že vnitřek budovy je definitivně a skonečnou platností oddělen od vnějšího světa...

Joannie se skupinou dr. Schmida je v přednáškovém sále. Jeden za druhým upadají do stavu podobného smrti. Jen doktor Schmid, ač díky bolákům evidentně nakažen, se drží při vědomí.

A Joannie. Ta bez jakýchkoli potíží...

Fairchild odchází. Cal Morse je zoufalý a snaží se Connellyho přesvědčit, aby dal pokyn k záchraně všech osob žijících v ústavu. Marně.

Cal nasedne do auta a jede za Fairchildem, svou jedinou nadějí. Jedinou nadějí jeho ženy Joannie. Jedinou nadějí všech...

První se probere Paul. Prudce zaútočí na Joannii. Naštěstí se ženě podaří, vlečíc za sebou dr. Schmida, uprchnout ze sálu do útrob budovy. Nalezne skříňku s vysílačkami a spojí se s Calem...

Šerif Morse, odhodlaný pro záchranu manželky podstoupit jakékoli riziko, dojede dr. Fairchilda na rovné silnici poměrně daleko od ústavu BTA.

Fairchild začně Joannii pomocí vysílačky radit, co má dělat, co má kde hledat, kde se může schovat...

Opustím teď definitivně husté řádkování, charakterizující u viděných filmů dostatečně podrobný děj, a přistoupím na řídké, neboť popis dalších událostí bude - nyní již opravdu - jen velice stručný.

Cal a Fairchild se v ochranných oblecích vydají do BTA zachránit Joannii a všechny ostatní, co ještě bude možné zachránit. Do budovy se dostanou větrací šachtou ve skleníku. Connelly dá po neúspěšném pokusu zabránit vstupu oběma mužům do BTA otvor šachty zavařit.

Odvážlivci se utkají nejen s pomatenými a agresivními mutanty /nazývejme je tak pro usnadnění názvosloví/, ale i se samotným zdrojem nákazy. Při rvačkách s mutanty si Fairchild natrhne oblek. Nákaze se tudíž nevyhne. Ještě předtím potkají Joannii, která utíká již i před dr. Schmidem. Naštěstí pro nenakažené lze mutanta zneškodnit dostupnými prostředky - jednou ranou z pistole, ohněm atd.

Nákaza u Fairchilda postupuje stejně rychle jako u ostatních. Doktor se snaží zjistit, proč Joannie nákaze odolala, ale

poslední úkony ověřovacího experimentu musí podle pokynů svázaného, rozumově však zatím nepodléhajícího Fairchilda provést Cal a Joannie. Zjistí, že Joannie je proti uměl ým vlivům a virům od přírody imunní.

Fairchild upadá do bezvědomí. Těsně před ztrátou vědomí vypíše na monitor počítače recept na sérum. Cal a Joannie ho připraví a doktorovi vpíchnou. Fairchild se uzdraví.

Bez ochranného obleku se nyní pohybuje i Cal...

Trojice tedy připraví osvědčený účinný desinfekční roztok a Joannie se vydá nalít ho do automatického odmořovacího zařízení s rozvodem do všech prostor ústavu. Cal a Fairchild uspávají narkotizační pistolí všechny agresivní mutanty. Doktor Nielsen spáchá sebevraždu /uvědomoval si svůj podíl na výzkumu tak nebezpečné látky?/

Mezitím se vzbouří lidé před ústavem. Zlomí odpor jednotky USACT a chtějí se dostat před ocelové dveře. Než se jim to podaří, otevřou Cal a Fairchild dveře zevnitř /odkud vzali kód, nevím; možná, že systém zareagoval na odmoření a odblokoval bývalý kód/...

Happy-end pro většinu zainteresovaných. Jsou ovšem i smutní: především Carrie a Paulův otec, protože Paula srazila k zemi kulka, aby zlikvidovala nebezpečné monstrum...

Fairchild si podá ruku s Connellym...

Přestože mi je nejasných několik věcí /proč se nenakazil Cal Morse?; jakou roli sehrály ve filmu kontaktní čočky doktora Schmida? - ani jsem se o nich raději nezmiňoval; proč neznal Nielsen stejné účinné sérum jako Fairchild?/ film se mi moc líbil. Je napínavý až do konce, nejméně do své poloviny si děj udržel tajemství, naštěstí je v něm potlačena i vlna krve a násilí - objevuje se jen v míře nutné ke zpracování daného tématu.

V poslední době je velmi moderní točit filmy o následcích případného jaderného střetu. Film "Varovné znamení" doplňuje tuto řadu snímků o varování před vývojem chemických a biologických zbraní, které stejně krutě mohou ovlivnit život na Zemi jako zbraně jaderné.

Poznámka, co mě dodatečně napadla: jestli se ty vyvinuté viry nedostávaly do těla oční sítnicí; pak by totiž bylo vysvětleno, proč dr. Schmid tak dlouho odolával nákaze - nosil kontaktní čočky....

Standa Čermák

TA ONDRAŠKA

KRÁLEM

J. PAVLÍK, C. BIEDERMANNOVÁ

Slunce zapadalo nad ostrovy do čeřících se mořských vln, když se ostrované vraceli do svých domků. Občas bázlivě pohlédli k vysokým horám, odkud přicházelo... Neznámo? Zlo? Věděli, že noc se dosud neujala vlády a temné síly se neprobudily, ale čert jim věř a ne poctivý křesťan. Je lepší, o mnoho lepší se včas schovat a nezapomenout na bezpečnostní opatření. I když, tedy zvlášť ve větrných nocích, věnce tak nepříjemně šustí... Žít se chce. Za chvíli vyjde měsíc - už je tady. Nějak brzy. A jak je dnes velký, to jsme ještě nezažili. Stále větší a větší, je úplně kulatý - a klesá!

No tohle, o něčem takovém nevyprávěli ani stařešinové! Všichni plynuli s časem v jeho věčném řádu, s ostrovem, mořem, přírodou i těmi nahoře. Ale tohle?

"Nedá se nic dělat. Sami na to nestačíme," rozhodl stařešina. "Určitě to není měsíc, protože uvnitř měsíce by nemohli být tak ohyzdní démoni. Kromě toho měsíc dál svítí na obloze, a přece nemůže být tam i tady!" Bázlivě se ohlédl, jako by se bál, že naslouchají cizí uši. "Ti démoni se nepodobají ničemu, co známe, ani z moře jsme nikdy nic podobného nevylovili, leda snad trochu připomínají chobotnice. Jsou to příšery, honí nás i divokou zvěř a plaší stáda. Vetar chtěl vypátrat, co je uvnitř té věci - a už se nevrátil. Blázen jeden paličatý!

Nezbývá nic jiného, než požádat o pomoc ty... nahoře!"

Ostrované se ustrašeně otřásli, avšak stařec pevně pokračoval:

"Znají řád života i smrti a při své staleté moudrosti a zkušenosti nám snad poradí. Jenže... nic není zadarmo. Jde o nás všechny. A tak vás prosím, protože něco takového vám rozkázat nemohu, vyberte dary, které uspokojí ty nahoře. Jinou radu nemám. Skončil jsem."

Všichni vyslechli starcova slova. A, i když jim bylo zatěžko, kývali hlavami na souhlas. Protestů malého chlapce, který se pořád odvolával na jediného učitele jediné školy na ostrově, si nikdo nevšímal. Bylo rozhodnuto. Byla vybrána oběť.

Po stezce, vinoucí se mezi kameny vybělenými deštěm, jen tu a tam porostlými ostrou travou nebo nízkými keříky, se vinul had lidských postav. Vítr sílil, bylo stále chladněji. I stařešina v chlupatém beraním kožichu se občas zachvěl. Snad to ani nebylo zimou. Kráčel pevně a s přirozenou důstojností. Stejně tak obě ženy za ním, stařena v černém šátku vedoucí za ruku mladičkou dívku v bílé haleně a tmavé sukci. Dívka měla krátce ostříhané vlasy a křehký obličej, ve kterém zářily obrovské čer-

né oči. Ve tváři se jí nepohnul jediný sval. Zato jehně, které vedl na provázku malý chlapec, bečelo, zakopávalo a vzpouzelo se, až je hoch vzal do náručí, a přesto, že se kroutilo, kopalo a kousalo, nesl je dál. Černovlasí muži v tmavých šatech s osikovými kůly v rukou ho povzbuzovali. Všichni kráčeli stále dál, až k polozbořenému hradu na vrcholku hory, sídlu Zla. Kdysi zde přebývali piráti, a to byly pro ostrov dobré časy. Jenže pak se vrátil pravý majitel, který měl být podle zaručených zpráv dávno mrtvých...

V posledních paprscích zapadajícího slunce přicházejí na nádvoří, vydlážděné mohutnými kameny. Mezi kameny i ve zdech se zachytila semena trav a stromů, která pomalu, ale jistě dokonávají dílo zkázy. Svět, do kterého přišlo něco cizího a nepochopitelného.

Obě ženy rozdělávají oheň. Přichází noc. Muži se usadili kolem ohniště a zpívají prastarou baladu o lásce, boji a smrti. Hlasy se ztrácejí nad údolím. Vychází měsíc - opravdový měsíc. Nadešel čas, kdy netopýři vylétají ze svých děr a krouží nad zříceninou.

Z údolí zní kostelní zvon, zní DVANÁCT úderů. Nadešel čas setkání. Obrovití netopýři se slétávají na nádvoří, na chvíli jako by je zahalila mlha - na nádvoří stojí vysoké postavy v tmavých řízách se strašlivě bledými obličeji. Páni hradu.

Stařec vstává, bere do rukou jehně. Chlapci vyhrknou dozy. Temné postavě se zableskne v očích, stařec jako by si toho nevšímal.

"Od nepaměti žijeme na tomto ostrově, vy i my. Vy nosíte smrti, ale smrt patří k životu. Takový je řád. Ale řád věcí, řád světa je porušen. Z nebe sestoupil druhý měsíc a přinesl nepřítele, který rozsévá strach a hrůzu. Tam na kopci démoni z měsíce chodí bez šatů, na těle nemají jediný chloupek. Jejich kůže je průsvitná, jsou skrze ni vidět žíly i maso. Děsí lidi, plaší dobytek. Včera se jeden mládenec vydal do jejich sídla a... nevrátil se. Jedině vy nám můžete pomoci, aby na našem ostrově zavládl zase starý řád. Zde, na dotvrzení smlouvy..."

Vzal dívku za ruku a vedl ji vůdci Temných. Dívčiny oči byly klidné, tvář odevzdaná.

"Souhlasím," pronesl vůdce Temných, vzal dívčinu ruku z ruky starcovy a odvedl ji do temnot. Muži v pozadí stáli nepohnutě, opřeni o osikové kůly. Ani jeden jej nepozvedl.

"Poslyšte, kapitáne, tady mě to už nebaví," vypískl otráveně první důstojník TSZT směrem k veliteli, který vypadal podle pozemských měřítek nejneestetičtěji. "Tahle planeta je díra po reaktoru. Pořád se jen motáme na téhle plošině kolem lodi, občas narazíme na nějakou ukázku zdejší fauny, veškerá inteligence žádná, zato otrava, jak se patří. Ani nic pořádného k jídlu. Co takhle změnit lokál?"

"Ještě počkáme," hvízdl rezolutně velitel HRŠKP. "Přece se nemůžeme vrátit na Kraortu s prázdnýma chapadlama. Snad ještě něco objevíme. Hele, coto sem letí?"

"Veliteli," ozval se rozčilený lingvista. "Vnímám vysílání na naší normální frekvenci. To by znamenalo..."

Doposud otrávená posádka jako by se probudila.

"Všechno připravit!" rozkazoval velitel. "Dešifrátory, záznamová zařízení!"

Objev tvorů, kteří dovedou komunikovat ultrazvukem, znamenal, že na planetě existuje nebo by se časem mohla vyvinout inteligence.

Ale netopýři, jejichž nezvyklou velikost nebyli Kraorťané ke své škodě schopni ocenit, poletovali kolem a jen občas na se-

be tiše zapískali. Zřejmě základní obhlídka terénu. Přesto přístroje dokázaly rozšifrovat několik základních pojmů; bylo zřejmé, že se objevil někdo mimořádně důležitý.

Učitel Velek Dekar chodil po světnici, kouřil a sakroval. Měl život na tomhle zapadlém, zaostalém ostrově, kam byl přeložen v podstatě za trest, právě dost. Že si s tou babou něco začal! To by ostrované teprve viděli, co je to démon a upír, kdyby ji znali. Ale oni se těmi povídačkami o strašidlech a vampirismu straší doopravdy. Teď si navrch vymysleli démony z měsíce, který spadl na zem - to už je skoro jako ten blázinec s létajícími taliři. Že by se to dostalo až sem? Žáci se přitom toulají, a když náhodou přijdou do školy, nemají úkoly! Třeba Danica. Už tři dny nebyla ve škole a přitom by ji tak rád viděl, třeba i mimo vyučování. Což o to, daleko nebude, z ostrova utéci nemohla. Určitě se vrátí zbouchnutá a on si o ní může akorát tak nechat zdát.

Velek vyčerpaně ulehl. Nevšiml si, že mu na okně přistál netopýr a jako by se mu snažil něco povědět.

Na hradním nádvoří zašuměla netopýří křídla. Klesali jeden po druhém a před vůdcem Temných na sebe brali podobu smrtelných. Když se dostavil poslední z nich, vůdce poodstoupil, pokynul a výzkumníci se pustili do vyprávění. Mluvili jeden přes druhého a hlasy se jim chvěly rozčilením.

Ano, musí to být démoni. Vypadali právě tak, jako je líčili smrtelní. Skutečně jsou jim pod kůží vidět žíly a vnich proudící živá, teplá krev, až se sliny sbíhají a špičáky třesou. Chtěli jsme je trochu postrašit, ale oni nic, jen si hráli s nějakými lesklými a bzučícími věcmi. Zato je jim rozumět po netopýřím, i když ne všechno. Prý přiletěli na tom měsíci - je to veliké skoro jako náš hrad - z nějaké jiné planety, to je - tento - něco jako tahle Země, jenže je to jinde - je tam jiné slunce, nějaký jako jiný hvězdy. Tady si to prohlížejí a říkají tomu, že tuhle planetu - tento - zkoumají a myslí si, že tu najdou stejné tvory, jako jsou oni. Ta jejich krev je strašně lákavá, přitahuje. Co budeme dělat?

Vůdce Temných se zamyslel. Vyprávění o cizí krvi zní lákavě, kdyby se doopravdy dala pít, bylo by směšně jednoduché plnit úmluvu se smrtelnými. Ale co když je jedovatá?

Danica sedí opodál, smutná a zadumaná. Dnes o půlnoci se probudila. Živá, jen malá ranka na krku bolela. Pak přišel vůdce Temných a nabídl jí na věky svou společnost. Navěky... Danica se dívá do údolí, kde ve vesnické škole září světýlko. Teď zhaslo. Kdyby upíři chodili do školy, Velek by jim pověděl o cizích sluncích a planetách. Jenže Danica si z toho moc nepamatuje, ve škole nedávala pozor a jen koukala na Velka. Právě tak, jako kouká na ni ten černovlasý upír, co vstal a povídá:

"Já půjdu, můj pane. Vniknu do jejich sídla a ochutnám jejich krev. Jestli se vrátím s dobrou zprávou, udělám velký čin pro všechny upíry světa. A jestli ne, tak alespoň vy tady," udělal oči na Danicu, "na mě nezapomenete."

Vůdce spokojeně pokývl hlavou. Nemusí letět sám, našel se romantik, který si chce hrát na hrdinu. Pohlédl sebejistě na svou novou družku. Ale ta se opět teskně zahleděla do údolí - snad se jí podaří zaletět za Velkem jako netopýr.

"Nebylo to právě jednoduché," hlásil následující noci mladý chvastoun. "Neumíte si představit, jaký mají ty potvory postřeh. Kromě nás a pravých netopýrů vysoké tóny nikdo na zemi neslyšel, v moři ještě delfíni, ale to jevšechno. Zato tihle..."

Znechuceně mávl rukou a vztekle vycenil špičáky. "Mají taková měňavá chapadla, něco jako chobotnice, které jsem lovil ještě zaživa, ale ta chapadla se jako tak přelévají, natahují a smršťují. Pořád se po mně ohánělí a div že mě nechytli. Já jsem samozřejmě unikl a pronikl jsem i do toho jejich měsíce. V jedné takové malé světnici jsem našel samostatného démona a toho jsem ochutnal. Pánové - a dámo - to je lahoda!Tak dobrou krev ještě nikdy nikdo z nás nepil, při vší úctě k vašim zkušenostem i bytostem, které vám byly objetovány. Já už bez té krve nemůžu být! Je lepší než víno, co jsem pil jako člověk, lepší než slivovice a ohromně výživná. Já se tam musím vrátit! I když mě ten démon kousl a na místě mi snědl kus ruky! Ruka doroste! Já..." Jeho rysy se už už rozplývaly, když ho energický hlas vůdce vrátil do liské podoby. Neochotně se posadil, chvěje se po celém těle.

"Okamžik! Copak se můžeme sebrat a letět k nim na krev jako do hospody? Umějí víc než my, jsou nebezpeční a navíc jim chutná naše maso. Uvědom si, že některé části těla dorostou, svaly vždycky, ale s vnitřnostmi je to horší! Co kdyby se ti některý zakousl do jater nebo do sleziny, nebo se nejej všichni ďábli zakousl a prokousal až k srdci? Aha! Na tohle se musí s rozvahou. A navíc, jestli je jejich krev tak výtečná, nemůžeme to zatajit před ostatními upíry. Navrhnu velkému vládci, nositeli čestného titulu Drácula toho jména patnáctému, nechť je mrtev a svěží, na zítřek svolání mimořádné celosvětové všeupírské konference. Danico, přistup blíže, budeš mým mediem pro telepatickou poradu s Draculou XV., nechť je mrtev a svěží. A vy ostatní chystejte poštovní netopýry!"

"Jo, kapitáne," hlásil lingvista, "ti létající domorodci jsou amorfnější než my! Kromě toho mají velmi chutné maso. Jeden pronikl do lodi a připravil PLKF o oběhovou tekutinu. PLKF mu ukousl kus končetiny, ale zemřel dřív, než stačil všechno sníst. Dovolil jsem si ochutnat a mňam! Ale kousek jsem vám nechal," dokončil podlézavě. Velitel ochutnal a tvář se mu rozzářila.

"Tohle je tedy objev! PKLF padl na poli vědy. Zítra mu vystrojíme tryznu, po ní svolám mimořádnou poradu o dalším postupu. Inteligentní bytosti, amorfnější než my a ještě jedlé, za tenhle objev nás na Kraortě čekají mnohé pocty a slávy. Poslyš, nemáš někde schovaný ještě kousek?"

"Vítám na našem malém, skromném ostrově účastníky všesvětové konference upírů, zejména pak přátele z třetího světa, kteří se na toto fórum dostavili poprvé. Svolal jsem toto shromáždění, neboť na našem malém ostrově došlo k události, se kterou pokládám za potřebné seznámit vás všechny a která by mohla mít nedozírný dosah pro veškeré světové upírstvo."

Místní vládce stručně poreferoval o nastalé situaci. Poté předal slovo Nejvyššímu z upírů, velkému Dráculovi XV., nechť je mrtev a svěží.

"Přátelé a kolegové!" ujal se se skromným úsměvem, ze kterého prosvítal smysl pro demokratický přístup k upírům, slova sám veliký Drácula. "Situace je rozhodně mimořádná. Bytosti, které, jak jsme se dověděli, si říkají Kraorťané, mají mimořádně chutnou a výživnou krev. Naproti tomu jsou mimořádně nebezpeční, mají stroje, ve kterých se nevyznáme, slyší naše netopýří hvizdy a umí poněkud měnit svoji podobu, i když ne tak důsledně, jako my. Naši hrdinní průzkumníci však potvrdili, a není důvodu jim nevěřit, že krev našich smrtelníků je proti krvi Kraorťanů naprosto nechutnou břečkou!

Navrhuji toto: Kraorťané, kteří přistáli na tomto ostrově, jsou jenom průzkumníci. Na té jejich - tento - planetě jich je

určitě víc, mnohem víc. Kdybychom vysáli krev jen těm, které máme momentálně k dispozicím, museli bychom se vrátit ke krvi našich smrtelných, což, jak se obávám, by se mi nelíbilo. Navrhuji ty potvory z větší části vysát," Dráculovi, nechť je mrtev a svěží, ukápla slina z koutku úst, "z menší části nechat naživu a převést do našich řad. Když mají krev pro nás vhodnou, mohli by být adaptabilní alespoň do fáze zombie. Pak se zmocníme jejich nebeského stroje. Nové zombie ho budou řídit, a my zorganizujeme výpravu na jejich planetu. Nemusím snad pokračovat."

Nemusel. Ještě než domluvil, zmocnilo se shromážděných upírů nadšení jako o filipojakubské noci. Skákali, vráželi jeden do druhého, měnili se v netopýry a zase zpět, netopýři opisovali šílenou rychlostí kruhy kolem Dráculovy hlavy, předváděli prvky letecké akrobacie a hlavně hulákali, až se trosky starého hradu otřásaly v základech. Velký Drákula, nechť je mrtev a svěží, pozvedl kostnatou ruku s dlouhými nehty a shromáždění se opět uklidnilo.

"Těší mě vaše nadšení. Uvědomte si však, že nás čeká nelehký boj, který se možná neobejde bez ztrát. Dověděli jste se, že ty potvory koušou a jedí naše maso. Tedy pozor - nastavujte jim ty části těla, které dorůstají. Za svoje vnitřnosti si odpovídá každý sám. Dále, musíme se připravit nejen na boj, ale i na samotný let. Pamatujte na naše rakve s rodnou hlínou, za každou cenu se musí v lodi najít prostory pro jejich uskladnění. Kromě toho někteří budou muset oželet denní odpočinek, aby hlídali zajatce a řídili loď. Tohle by v zásadě v prostoru mezi hvězdami neměl být problém. Slunce tam nesvítí, naše citlivá pokožka by nebyl ohrožena ultrafialovým zářením a kohouti tam také nekokrhají! Až doletíme na Kraortu, zmocníme se dalších nebeských lidí a lodí a vrátíme se pro ostatní. A nyní - připravme se. Bude to krutý, ale pro nás dobrý boj!"

"Domorodců přibývá, kapitáne," hlásil pozorovatel. "Ale chovají se nějak divně, spíše nepřátelsky a odmítají komunikovat!"

"To se dalo čekat. Vztahy mezi námi se nevyvíjely zvlášť dobře. Někteří z nás byli připraveni o oběhovou kapalinu, my jsme zase ochutnali jejich maso. Ale žádné strachy, však my si s nimi..." velitel nedopověděl. Poblíž létajícího talíře se zhmotnil zástup postav. Vrchní přední části lodi a jejich těla, jejichž určení bylo nejasné, byly bílé jako kov kraortské lodi, ze spodního otvoru vrchní části těla trčely dva špičaté předměty. Vzápětí se celý dav vrhl na Kraorťany a začal jim vysávat oběhovou tekutinu. Kraorťané napřed ztrnuli, ale pak začali rozdávat rány. Užívali k tomu nejen své paprskomety, ale i vlastní chapadla a hlavně ústní otvory. Sám velitel se zakousl do lýtka onomu mladému chvastounovi, který první ochutnal kraortskou krev a nechal se jím vláčet prachem bojiště. S vášní pařížského gurmána vychutnával jeho maso, které průběžně dorůstalo. Vůbec nevnímal upíra, který mu souběžně vysával veškerou oběhovou tekutinu. Obdobně vypadala bitva i na jiných úsecích bojiště. Kraorťané, zaujati kulinární slastí, byli vysáváni až do úplného vyblednutí. Nakonec vůdce ostrova po rychlé telepatické konzultaci s Dráculou XV., nechť je mrtev a svěží, masakr zarazil.

"Stačí! Nepřítel utrpěl úplnou a naprostou porážku. Ze zbytku jdeme nadělat zombie - pokud nebudou schopni se přizpůsobit, však je na jejich dovysátí času dost! Zatím se chystejte na cestu!"

Kosmická loď stála připravena ke startu. Hibernátory byly

vyházeny do moře, kde se okamžitě potopily. Jejich obsah už zajímal jen místní chobotnice. Jen několik jich zůstalo ušetřeno pro zajatce - piloty a nezbytný perzonál. Na místě hibernátorů se, naskládány stejně jako v tradičních rodinných hrobkách, černaly rakve. Nová posádka postupně nalétávala do lodi, u rakví se přeměňovala do lidské podoby a podávala hlášení samotnému velkému Dráculovi XV., nechť je mrtev a svěží, který osobně konal přehlídku. Jako poslední se dostavil vládce ostrova. Ani se neohlédl po Danici. Nadcházející dobrodružství a hlavně neomezené zásoby kraortské krve - takhle zavést řízený chov Kraorťanů, třeba nebudou tak vzpurní jako zdejší smrtelní - pro něho zajisté znamenaly víc než družka, byť sebemladší a sebekrásnější. Danici to nevadilo. Práce media ji vyčerpala a stále se cítila ještě vázána k domovu, proto odmítla odletět s první výpravou. Kromě toho měla jisté záměry, které mohla bez dozoru vůdce Temných a jeho nohsledů uskutečnit daleko snáze...

Po stezce, vinoucí se mezi kameny vybělenými deštěm, jen tu a tam prorostlými ostrou travou nebo nízkými keříky, se v jedné z následujících nocí potácela osamělá lidská postava. Škola, k velké radosti dětí z ostrova, zůstane zase nějakou dobu bez učitele, kterému se v té chvíli div hlava nerozskočila. Když je něčeho moc, pak je toho skutečně příliš, pravdidost tohoto rčení si v poslední době ověřil na vlastní kůži. Netopýr za oknem se najednou promění v postavu milované dívky, o které Velek sní, ta si klidně projde zdí - a kousne. Zmizí, a najednou se něco děje s jeho zuby! Pocítí chuť na krev, čerstvou krev a slyší volání, které ho neodolatelně láká ke zřícenině hradu. A na konci cesty, na kameni před hradní bránou sedí Danica a klidně říká:
"Vítám tě mezi nás upíry, lásko moje jediná." Objetí a polibky, mezi kterými Danica pronese:
"Určitě ti nebude vadit, že tě teď pro změnu pár věcí budu učit já. Nech toho a dávej chvíli pozor! Při přeměně v netopýra je zapotřebí..."

Jestli je na bajkách a upírech něco dokonale pravdivého, pak to, že nemají pokoj ani po smrti. U něho se to naplnilo měrou vrchovatou. Danica se postupně vzdalovala svým lidským předkům a najednou jí bylo líto, že také neodletěla na Kraortu. Která krev je nejlepší? Kraortská... A ona tu hloupě zůstala trčet jako stráž na tomhle zapadlém ostrově! Kvůli chlapovi! Aby si ti vynahradila, chtěla se bavit a nestále nutila Veleka, aby jí ukazoval svět. Velekovým oborem byl původně zeměpis, a tak ho létání v podobě netopýra ze začátku bavilo. Ale bylo to namáhavé, pokaždé se upír nedostane ani k pořádnému loku krve - postupně ho to nějak zmáhalo. Pořád se někde trmácet a pokaždé honička, aby byl jeden zpátky v rakvi, než kohout zakokrhá. Když už se někde dostali k jídlu, Danica byla vždycky hbitější a šikovnější, holt škola samotného vůdce ostrova. Nikdy na něj nezůstalo dost krve a dovysátí oběti téměř bez krevního tlaku bylo tam značně namáhavé. Čert aby to vzal! Co takhle vzdát se lidem a dojít pokoje v hrobě? Ani upír nemá vždycky svatou trpělivost.

Temnou nocí letí netopýr, přistane před domem stařešiny, bere na sebe podobu učitele Veleka Dekara a zoufale buší do dveří.
"Jsem upír a vzdávám se! Chci dojít pokoje v hrobě, prosím, zarážte mi do srdce osikový kůl!"
Z domu se však ozval hlas stařešiny:

"To zrovna a budu mít na krku vraždu! Jako mrtvola bys byl moc čerstvý, nerozsypal by ses v prach, upíří znaky by zmizely, a co bych si s tebou počal? Nemám zájem, aby po ostrově šmejdila policie! Mazej zpátky mezi upíry!" Stařešina s česnekovým věncem na krku - věnec nepříjemně šustil - vyšel bez řečí ze dveří a hrozil Velekovi bejkovcem. Náhle pohlédl k obloze, zarazil se a neartikulovaně vykřikl. Bylo také proč!

Na nebi se objevila celá flotila měsíců. Jeden po druhém přistávaly na ostrově. Nejen na náhorních plošinách, ale i mezi stádami dobytka, na obdělaných polích. To zase bude škody! Velek se rychle proměnil v netopýra a na svých trvale obolených křídlech letěl ke kosmickým lodím. S údivem sledoval, jak se otevírají vstupní otvory a z nich vylétávají netopýři, někteří trochu divní, kromě křídel mají i jakási chapadla a žíly jim fosforeskují.

Přistání kosmických lodí sledovala od hradní brány i Danica, která některým netopýrům vesele mávala. Měla, upřímně řečeno, líbánek s Velekem už dost. Ten chlap by pořád jen jedl a spal, oni jsou ti mužští všichni stejní, upír neupír.

A potom jim, a nejen jim, zazněl přímo v mozku velký hlas: "Přátelé, bratři upíři! Přiletli jsme pro vás pro všechny, kteří jste dosud zůstali na Zemi. Získali jsme na jiných světech spojence, kteří rozmnožili naše řady, i oběti chutné a rozmanité krve. Místní smrtelníci i se svými kříži, kůly a česnekem se klidně mohou jít klouzat, i když planetě Země bude na věky patřit úcta jako naší kolébce. Nám patří celý vesmír! Kdo jsi trpěl a skrýval se, budeš nyní pánem! Nechť osiří naše tradiční sídla v Transylvánii i jinde! Odhoďte starou veteš! Ať žije Upíří Galaktická Federace!"

Velek se rozběhl k lodi. Těch možností poznávat, té krve, a nejen kraortské! Svoboda, rozmach ducha mu kyne!

Za sebou zaslechl šum křídel a pomědomý pískot: "Miláčku, létání je skutečně pohodlnější než běhání!"

Ten hlas by poznal mezi tisíci. No nazdar, jen na té zatracené Kraortě co toho zase bude muset nalítat!

PARCONTICON

STANISLAV ŠVACHOUČEK

Mut Ro dostal rozkaz dostavit se okamžitě na velitelství Severního okruhu. Zetím se vždy beze spěchu sebral a vydal se plnit úkol tak, jak právě byl. Tentokrát ale písemný pokyn obsahoval žeton, kterým byl poručík Ro dočasně zařazen mezi VIP, tedy velmi důležité osoby. Mut povolávací rozkaz přečetl pozorně znovu. Chtěli po něm, aby se dostavil v plné výzbroji, kterou považuje za vhodnou pro přepadovou akci.

Protože statut VIP byl od začátku války se spony věcí mezi vojáky na Zemi a v Mimozemí pomalu zapomenut, Mut přečetl rozkaz podruhé a vyrazil od nedojedeného talíře k východu z jídelny. U dveří chtěl zamávat žetonem, ale pohled, který ho čekal, byl šokujícím předznamenáním věcí příštích.

Major, který měl službu, prošel kolem něj a houkl na jeho souseda u stolu:

"Ukliďte to poněm... IHNED!"

"Ano, pane!"

"... a pak jděte za ním a pomáhejte, zařizujte a snažte se, pokud poručík neopustí útvar!"

"Ano, pane!"

"Prověřím si to... jděte!"

Mut vyběhl do svého pokoje, propletl se mezi palandami a začal nacvičenými pohyby vybírat ze skříňky kusy kombinézy, zbraně, munici, a spoustu dalších dotyčných drobností. Přitom mu v uších zněla ozvěna majorova hlasu... "ukliďte to po něm".

Než vyrazil z kasáren, několikrát poskočil na místě, aby si ověřil, že všechny zbraně má dobře upevněny,a v trojitých zrcadlech na chodbě si zkontroloval zneviditelňující černý výsadkové kombinézy. Byl si dobře vědom stínu, který jej následoval a zahlazoval stopy jeho spěchu.

Za bránou si oddechl, ale nezpomalil. Z mnoha pokusů o dosažení nejlepšího času při odchodu na vycházku z kasáren, které právě výsadkáři dovedli do dokonalosti, věděl, že nemácenu použít auto ani zvláštní hermetizovaný vchod do metra v kasárnách. Sáhl na náprsní kapsu, aby se ujistil, že má žeton i rozkaz, pak se rozběhl a přeskočil ohradu vedle brány. V zahradě byla budka zakrývající větrací šachtu metra. Ventilátor v ní nefungoval od začátku války, kdy se spousta techniků ztratila v kosmu a technické záležiostí na Zemi a planetách Blízkého Mimozemí začala pomalu a jistě chátrat.

Mut se vsoukal do šachty a sklouzl dolů po kabelu instalovaném podnikavými kamarády právě pro tento účel. Dvířky pro personál vyklouzl na nástupiště. Tam stála souprava s otevřenými dveřmi. Pěti skoky se vrhl dovnitř nejbližšího vozu. Dveře za ním zaklaply a vlak vyrazil.

"Měl jsem kliku, co!"

Mut se zazubil na pána v šedém obleku, kterého málem porazil. Ten do něj zavrtal pohled trochu znejistělý černí jeho kombinézy.

"Stáli jsme tu skoro čtvrt hodiny. Vypadá to, že jsme čekali na tebe, mladej."

Mut málem hvízdl, ale uvědomil si pohledy lidí z celého vozu. Zakašlal a protlačil se ke stěně. Jeho respekt k žetonu vzrostl. Vlak přes nadávky lidí nezastavil v žádné stanici, dokud definitivně nedojeli k přestupní stanici. Tam už čekala souprava plná nespokojených pasažérů. Někteří se znuděně porcházeli po nástupišti. Mut se mihl jako černý stín na samém konci soupravy, dveře se bez hlášení prudce zavřely a vozy začaly mizet v tunelu, zatímco se podzemím rozléhaly hlasité kledby opozidlců, kteří po nepochopitelné pauze svůj vlak promeškali.

Na konečné čekal na nástupišti voják v maskovací kombinéze na motorce. Mut naskočil a řidič pustil elektromotory v obou kolech naplno. Vyjel po vyprázdněných schodech nahoru, protáhl se mezi turnikety a vystřelil přímo na silnici vedoucí kolem letištní budovy.

Zajel až k letadlu, které čekalo ma postranní dráze. Dva mechanici vyhodili poručíka nahoru do kabiny. Když se převaloval do sedadla, postřehl koutkem oka cigaretu, kterou odhodil pilot.

"Sedíš?"

"Sedím."

Mut si uvědomil, že letadlo má podivně krátká křídla. Přetížení, které následovalo postartu, jej přivedlo na jiné myšlenky. Ohlušující řev motorů trval nekonečně dlouho, pak se váha náhle někam ztratila a Mut si uvědomil, že letoun se řítí šikmo dolů až odněkud ze stratosféry. Nevěděl, kde je, ale padali přímo do změti skal.

Motory opět zahřměly a letoun tvrdě dosedl.

"Vylez!" zařval pilot a znělo to jako ševelení jarního vánku. Příklop odskoučil a poručík se vysoukal ven.

Rozhlédl se kolem a ve skalní stěně proti letadlu uviděl černý otvor. Byl to výtah, který s ním rychle klesl do hloubky a zastavil před dlouhou vlhkou štolou.

"Vítám vás. Máte celkem dobrý čas."

Přes polarizační filtry viděl Mut před sebou uniformu ve zkreslených barvách, ale hvězd měl ten člověk na límci dost. Až oči přecházely.

Vzal Muta za ruku a zcela nevojensky jej táhl s sebou úzkým tunelem.

"Vaším úkolem je doprovázet doktora Anta Peda na cestě do minulosti. Je to vědec a neumí se o sebe v takové akci postarat. Budete mu dělat osobního strážce. Podařilo se nám totiž vyvinout stroj času a chtěli jsme vypravit do minulosti expedici, která by pomohla vybraným vědcům urychlit náš technický vývoj a způsobit tak korekci dějin v tom smyslu, že bychom ve chvíli střetnutí se spony měli výraznější převahu v technice a hlavně ve zbraních. Ale ti prašiví telepati to vyšmuchali a ukradli nám prototyp. Odstartovali už před třemi hodinami a od té doby máme z bojišť samé hrozné zprávy. Padly naše základny na Alfe Centauri, posily, které byly na cestě, byly napadeny obrovskou přesilou... je to hrůza. Vy dva to musíte zastavit."

Během proslovu odtáhl Muta do podzemní dílny, kde na podlaze stál stroj připomínající elektromobil vyrobený ve spěchu na koleně. Uvnitř seděl starší chlap v košili a džínách a s nepřítomným pohledem poslouchal kazety s Mozartem.

"Protože jde o čas, vysvětlí vám doktor podorbnosti cestou. Vede akci, ale není vaším přímým nadřízeným... zlomte Vaz!"

Vstrčil Muta do dvířek stroje a zabouchl za ním. Pak se rozběhl zpět a za ním spadla těžká ocelová vrata přetlakové komory bunkru.

Doktor líně sáhl na tlačítko a všechna okna stroje času náhle zalila modrá záře. Ant Ped si dále se zavřeným očima pokyvoval hlavou do taktu a Mut čekal, kdy uvidí nějaké střídání dne a noci nebo zpětný chod času na stěnách jeskyně. Neviděl nic kromě mohutnící modravé záře. Několik minut seděl tiše, ale cítil, jak se v něm začíná zvedat vztek.

"Prý mi podáte podrobné informace."

"Tak se ptejte."

Doktor seděl dál znuděně se zavřenýma očima.

"Co je to modré za okny?"

"Ionizace."

"Kam cestujeme?"

"Do minulosti."

"Jak daleko?"

"Jak bude třeba."

"Co takhle pár facek?"

"Cože?"

Doktor otevřel oči a zdálo se, že poručíka vidí poprvé.

"Ptal jsem se, zdali by vám pár facek nepomohlo vzpomenout si, jak daleko do minulosti vlastně jedeme."

"Tuhle výpravu vedu já!"

Mut se pousmál.

"Ano, tuhle výpravu vedete vy. Jenže ji povedete jen tak dlouho, dokud se budete ke mně chovat slušně. V tomhle koutečku mi nemůžete nijak ublížit. Zato já vás mohu kdykoli zabít nebo alespoň zbít jako psa."

"Neumíte to řídit, byl byste beze mě ztracený."

"Pokud jsem správně rozuměl, máme společný úkol. Buď ho budeme plnit společně, nebo vás k tomu přinutím..."

"Zbytečný jste tu vy. Já bych si s tím poradil sám levou rukou."

Mut se hlasitě zasmál.

"Povíme si to, až se začne střílet."

Ant mávl rukou.

"Vy určitě spony neznáte."

"Neznám, a co má být?"

"Jsou to v podstatě lidí, ale jejich civilizace je netechnická a mnohem starší než naše. Jsou telepati, mají rafinované společenské vědy, dokážou vás přesvědčit, že čené je bílé a naopak. Ale nikdy se neperou, ani to nedovedou."

"Takže my válčíme s někým jiným? Pomlouváme ty chudáčky, kteří jsou tak zdvořilí a nikdy by nám nic zlého neudělali?"

Doktor zavrtěl hlavou a vzteklým gestem zastavil magnetofon.

"Oni jsou skutečně změkčilí. Nedovedli by mi ublížit, tedy nejen fyzicky, ale i jinak. Ale to neznamená, že jsou bezbranní. Dovedou jemně zasáhnou tak, aby si nezašpinili ruce ani svědomí, ale přesto dosáhli svého."

"Takže jsme už válku dávno vyhráli?"

"Člověče, vy jste nechápavý!"

"Jmenuji se Mut Ro, doktore!"

"Tak se podívej, Mute..."

"Už se dívám, Ante..."

Doktor překvapeně zamrkal a pak se nahlas rozesmál.

"Máš pravdu, jsme teď na jedné lodi."

Napřáhl ruku.

"Tak do smrti dobrý, Mute, ano?"

"Dobrý, Ante."

Poručík ruku stiskl a zjistil, že se sním doktor sice nemůže v síle měřit, ale není zdaleka taková měkkota, jak se na prv-

ní pohled zdálo.
"Takže se vrátíme ke sponům... Víš, oni mají zvláštní morálku... Nedokážou nikoho zabít ani poranit, ale nevadí jim pohromy způsobené třetí osobu. Vyberu ti trochu přemrštěný příklad, ale nenapadá mě nic lepšího.
Představ si, že takový spon by ti klidně mohl z legrace pustit na hlavu kámen, pokud by si byl jist, že jej znovu stačí zachytit, než na tebe spadne. To je normální, že! Ale pokud by to udělal, bude dávat pozor, aby nedopadl. Kdyby jej v té chvíli něco vyrušilo a kámen by se mu nepodařilo zachytit, bylo by to mimo něj a vůbec by mu to nezatížilo svědomí, že jsi mrtvý. Pro něj by to byla vyšší moc, chápeš?"
Mut zavrtěl hlavou.
"Bojují přece kativně, nečekají na vyšší moc."
"Ale pozor!" doktor významně zvedl prst.
"Jejich hlavní zbraní je magnetický úder a tím ničí jen lodi, člověku to teoreticky nevadí. K tomu připočti strategii, která chladně konstatuje, že použití magnetických impulsů je nejefektivnější v okamžicích, kdy jsou dvě naše kosmické lodi v kolizních kursech, a máš to... I když se lodi nesrazí, jejich posádky zemřou samy v mrtvých ocelových rakvích. Lidé je mohli přece zachránit... Jen se jim to jaksi nepodařilo."
"Takže to jsou zbabělí podrazníci."
"V podstatě ano, ale s tou zbabělostí pomalu. Oni se nebojí bolesti nebo smrti víc než lidé. Dávají jenom přednost tomu, aby si jejich nepřítel podřezal krk sám a oni si nemuseli špinit ruce. Je to jiný svět, pro nás těžko pochopitelný. Proto se obávám, že spíš přesvědčí tebe, že máš podřezat mě, než by poblázníli mě samotného. Žil jsem mezi nimi nějakou dobu a znám to."
"Ten stroj času jsi postavil ty?"
"Vymyslel ho a částečně i postavil profesor Maureen. Já jsem mu pomáhal a jsem tady proto, že profesor je na cestu příliš starý."
"Tak co máme vlastně dělat?"
"Zabránit dvěma sponům, aby změnili naši minulost."
"Jak je najdeme?"
Doktor potřásl hlavou.
"To je právě problém. Můžeme vycházet z faktu, že stroj má v baterii kapacitu jen na deset hodin. Teoreticky bychom se tedy mohli dostat někam do středověku, ale musíme odečíst čas na pobyt venku a zpáteční cestu. Navíc čas klade tím větší odpor, čím hlouběji jsme."Povzdechl si.
"Těžko říci, zdali se rozhodli historií pohnout v nedávné minulosti nebo někde ve středověku. Čím hlouběji, tím menší zásah stačí, ale naopak tím menší dobu tam lze zůstat, kvůli neúměrné spotřebě energie."
Mut se zamyslel.
"Já bych tipoval, že poženou naplno čtyři hodiny, hodinku nechají na vlastní akci a budou se vracet s malou rezervou."
Ant Ped pokýval hlavou.
"Taky myslím. Pro jistotu bych zastavil po dvou hodinách a podíval se, jestli jsme je již neminuli."
"Mohl bys mi ještě říci, jak to ovlivňování hostorie asi funguje?"
Polichocený úsměv ukázal, že právě tuto otázku doktor očekával.
"Představ si dlouhou kovovou trubku. To je historie našeho vývoje. Když ji začneš ohý-bat kousek od konce, musíš na kov působit dlouho, aby byla výchylka konce tyče patrná. Když se ti podaří zasáhnout daleko od konce, dosáhneš stejné odchylky konce s mnohem menší námahou, ale problém je tak daleko se dostat. Protože nemáme onen dostatečný přehled, abychom mohli zabránit odchylce

tím, že bychom zásah korigovali jiným zásahem, musíme se strefit do momentu jejich diverze a zabránit jí. Domnívám se, že budou mít snahu přemluvit nějakou význačnou osobnost našich dějin, aby si zvolila jinou, pro ni třeba výhodnější životní dráhu. Například udělat z Einsteina houslového virtuoza nebo najít dobré zaměstnání některému z těch nadšenců, kteří pro své vynálezy zemřeli v bídě..."

"Takže ty se chceš občas vynořit a zjistit, zdali jsme před ohybem nebo za ním, ano?!"

"Přesně tak... rozumíš... systém přihořívá - hoří!"

Mut se protáhl v křesle.

"Dobře, já tě budu chránit, aby tě přitom někdo neukrad."

"Máme ještě skoro půldruhé hodiny. Nechceš si sundat přílbu?"

"Raději ne. Mám v hledí optiku a potřebuji, aby si oči zvykly mnohem dřív, než jdu skutečně do akce."

Doktorovy oči bezradně sklouzly po matové černi.

"Takže ani nebudu vědět, jak vypadáš."

"Necháme to na konec. Pak si mne budeš moci třeba vyfotografovat v parádní uniformě."

Po dvou hodinách modravého přísvitu zastavil Ant stroj. Za okny byla ulice živého města. Kolem se začali překvapeně zastavovat lidé. Ant se rozhlédl kolem a opět stiskl tlačítko. Stroj obklopila modravá mlha.

Mut se zvedl.

"Tak co?"

"Musíme dál."

"Jak jsi to poznal?"

"Všiml sis toho teploměru ve výloze holičství?"

"Ano, ale nevím..."

"Ukazoval padesát tři stupně. Můžeš mi ukázat, podle jaké stupnice mohli mít teplotu vzduchu padesát tři?"

"A co skleníkový efekt?"

Ant se zarazil, ale hned se vzpamatoval.

"Kdepak, stíny šly takhle... ta výloha nebyla ve slunci... Vidíš, že odchylka už je tady zřetelná."

"To je vlastně jednoduché. Omezuje nás jenom energie, takže bychom se mohli vždycky vrátit a vyměnit baterky a vyrazit znovu."

"Tak snadno to nejde. Dolů nás vede jakýsi koridor už realizovaného času. Zprátky ale jede stroj svou vlastní realitou k bodu, odkud vystartoval. Nedá se řídit směr, je jako ponorka, když odhazuje zátěž. Pokud tedy není realita, kam směřuje, na svém místě, bude to tak, že vybočí od osy jeho pohybu a stroj se nám rozpadne pod nohama, protože v té nové skutečnosti neexistuje."

"A co my?"

Doktor chvíli přemýšlel a pak tiše dodal:

"My samozřejmě taky..."

Mut se usmál.

"To znám... buď se nám to povede nebo máme před sebou jenom deset hodin života..."

"Už jen osm!"

"Máš pravdu, už jen osm."

Po další hodině Ant znovu zastavil stroj a znechuceně se rozhlédl po davu venkovanů, který je obklopoval.

"Takhle nic nepoznáme."

"Hm."

"Dál?"

"Ne, mám pocit, že tvoji uhrazení přátelé by toto prostředí nevítali."

"Vezmu to o kousek zpět."

Ant sáhla po vypínači a na pár minut zahalil stroj do modrého přísvitu.

"Chtěl jsem se zeptat, jak je možné, že jsme odcestovali z jeskyně a teď jsme na louce. Předtím nějaké město..."

"Stroj se pohybuje pouze časem, ale když vezmeš do úvahy otáčení Země, můžeš si zvolit, kde se objevíš. Ve skutečnosti je to složitější. Automatika zabraňuje vynoření pod zemí a ve vakuu, které nám taky hrozí, protože Země se pohybuje kolem Slunce. Takže nakonec těch bodů, které vyhovují všem rozumným podmínkám a jsou v dosahu stroje, není tak moc. S trochou štěstí bychom je mohli najít."

"Ty body?"

"Ne, spony přece. Body k vynoření hledá automatika sama po povelu z pultu."

A doktor Ant Ped se opět dotkl tlačítka a stroj se zastavil. Modrou zář za okny vystřídala noc a na pultě zazářilo zelené světlo.

"Máme je... tedy skoro je máme... jsou blízko."

Krátce stiskl knoflík a za okny se modře zablesklo. Zelené světlo znatelně pohaslo, ale za okny byl zářivý letní den v zasněžených horách.

"Tak na druhou stranu," zabručel Ant a stiskl tlačítko znovu. Za okny zazářila modř, pak se setmělo, znovu modř, znovu soumrak.

Zelené světlo svítilo naplno a vedle něj ožila obrazovka s radarovým obrysem okolí a zřetelnou pulzující šipkou.

"Jdeme," řekl Ant a vstal. Pak zaváhal a zabručel: "Ovládá se to tímhle knoflíkem pomocí biotoků. Dotkneš se, pomyslíš si "vpřed" nebo "zpátky" a na stisknutí to počítač provede. Je to ovládání z nějakého kanónu, možná, že to znáš..."

"Znám."

"Já jsem myslel... jen tak... pro jistotu."

Otevřel dvířka a vyskočil do tmy. Mut ho následoval. Ve směru šipky šli trochu z kopce. Brzy uviděli ve tmě nezřetelnou siluetu druhého stroje.

Mut byl několika skoky u něho a prudce otevřel dvířka.

"Nejsou tu," ohlásil tiše a zbytečně Antovi.

Doktor vlezl dovnitř, chvilku něco kutil u pultu a pak vyskočil ven. Modře se zablesklo a stroj byl pryč.

Ant se zvedl ze země a vysvětloval:

"Odeslal jsem ho zpátky, ten náš by stačil i pro čtyři, ale hlavně má jisté zařízení, takže nám s ním nikam neutečou. Tady se s nimi vypořádáme. Mají jedinou možnost zachránit si život - jestli budou chtít s námi."

"Proč bychom je měli brát sebou?"

"Nechat je tu nemůžeme, to by změnilo historii... ana pohřbívání není čas. Buď půjdou sami, nebo odvezeme jejich těla. Zůstat tu nesmějí."

Mut přikývl a mlčky pokračovali v cestě. Kamení se jim drolilo pod nohama, ale přesto došli za chvilku bez úrazu ke kamenné zdi. V malé vrance se otevřelo okénko chráněné silnou mříží ve tvaru kříže.

"Poutníci?"

"Ano, otče."

Mut strčil do Anta:

"Co je to za řeč?"

"Španělština. A mlč, mluvit budu já."

Doktor popošel kupředu a zakryl výhled mnichovi, který se snažil potmě rozeznat druhou postavu.

"Hledáme dva poutníky, kteří šli touto cestou před námi. Neviděl jsi je?"

"Dva podivní poutníci přišli k našim dveřím před malou chvílí. Jsou teď pod naší ochranou."

"Žádáme také o vaši ochranu a chtěli bychom se k našim přátelům připojit."

Mnichovi škodolibě zablesklo v očích.

"Pojďte tedy dál..."

Zaskřípěla závora a branka se otevřela. Při spatření Muta v jeho černém oděvu se mnich pokřižoval, ale nic neřekl. Zavřel za oběma muži branku a šel napřed.

Prošli mezi záhony zeleniny ke hlavní budově kláštera. Tam pokračovali dlouhými chodbami až do síně ozářené ohněm v krbu.

"Jsem tu jen jako host, ale trvám na tom, že mi tyto muže musíš vydat, protože jsou to služebníci ďáblovi!"

Vysoký muž hřímal na stařečka v dřevěném křesle a působil dojmem, že se na něj chce vrhnout a rozsápat ho na kusy.

Ant očima ukázal do kouta, kde stáli dva sponové. Byli to pobledlí staší muži ve spývavých pláštích neurčité barvy. Jejich jasně rudé vlasy je neomylně odlišovaly od lidí.

"Přivedl jsem další poutníky," ozval se úlisným hlasem mnich, který je zavedl dovnitř.

"Ukaž," otočil se se zájmem muž v černém plášti.

Pak náhle prudce napřáhl proti Antovi malý kříž vyřezaný ze dřeva.

"Polib svatý kříž!" přikázal.

Ant se už málem dotkl dřeva, když za ním Mut zasykl:

"Klekni si, naolejovali to něčím nahoře!"

Doktor poklekl a opatrně políbil malý kousek kříže, který vyčníval pod mužovou pěstí. Mut jej následoval.

"Co to máš sebou za zrůdu?"

"To je, pane, můj služebník. Pochází z Afriky a je celý černý."

"Upálíme je všechny," rozhodl muž v plášti. "Jsou to ďáblovi služebníci, a tenhle je možná ďábel sám!"

"Padněte nakolena a kajte se!" zařval Mut přes megafon, který až do dnešního dne tahal sebou zbytečně. Nikdo mu nerozuměl, protože mluvil svou rodnou angličtinou a jeho slova se odrazila od stěn a slila v ohlušující dunění. Stařeček se schoulil v křesle a muž v černém ucouvl a napřáhl proti nim kříž.

"Tak jdeme, pánové. Rychle, rychle a žádné hlouposti!"

Ant a oba sponoé se poslušně vydali chodbou nazpět. Doktor se jen ohlédl a přes rameno ucedil:

"Doufám, že tu zatím nestihli nic provést... hlavně nikoho nezabíjej, abys neudělal práci za ně!"

Ustupovali chodbou a dveře po stranách byly pevně zavřené. Za některými byly slyšet tiché modlitby.

Venku dostrkali oba spony ke svému stroji a Ant stiskl knoflík. Modře se zablesklo a stroj zmizel.

Ignác z Loyoly se ještě jednou pokřižoval a pak se sehnul ke kupce sena v rohu, kde předtím stáli cizinci.

"Knihy," řekl si zamyšleně, jakoby pro sebe.

Nechápavě se podíval na názvy, které mu nic neříkaly.

"Úroková míra. Podvojné účetnictví. Politická ekonomie pro střední školy. Průmysl a obchod ve starověku a středověku. Výroba papíru - její historie a současnost."

"Ty knihy spálím osobně," řekl a pečlivě je zavinul do roztrhaných hadrů, které ležely opodál.

Ve svém pokoji je rozložil po stole z hrubých prken a začal pomalu a trpělivě vnikat do smyslu slov. Věděl, že vědění je síla. Věděl, že sílu potřebuje každý, hlavně církev a hlavně on sám.

Stroj se hnal modrou mlhou nazpět k moderním časům. Minuty plynuly a slévaly se v hodiny. Modravá mlha kolem nich houtněla a začala pomalu pulzovat. Doktor Ant Ped se podíval na hodinky a spokojeně zabručel:

"Tak už máme skoro za sebou rok dvatisíce a všechno je v pořádku."

Širokým gestem přejel celý pult stroje a vítězně pohlédl na spony, kteří stáli nepohodlně skrčeni u dvířek stroje.

"Vidíte, že je všechno na svém místě!"

Jen to dopověděl, ozvalo se hlasité lupnutí a z pultu zmizel indikátor radioaktivity.

Doktor zlomek sekundy zaváhal a pak se natáhl po tlačítku.

Bylo ale pozdě. Ozval se hlasitý zvuk, který připomínal vytažení zátky z láhve, a doktor zmizel. Mut se vrhl ke tlačítku. Do cesty mu skočil jeden ze sponů. Poručík jej surově odhodil stranou, ale ozvalo se druhé klapnutí a zmizel i on.

Následovala ohlušující rána, stroj zmizel a oba sponové se váleli na cestičce v parku.

Jeden pomohl druhému vstát a oprášit se. V dálce přejela tramvaj tažená koněm a vítr k nim donesl cinkot jejího zvonku. Z postranní aleje se vynořil policista v pečlivě vyžehlené uniformě a přísně se na ně podíval.

Nerozuměli mu ani slovo, ale když vytáhl blok a tužku a začal mezi listy papíru zakládat kopíráky, oba ztuhli očekáváním. Bez dechu pozorovali, jak zakládá pátý, šestý, sedmý a konečně osmý list čeného papíru mezi bělostné stránky a tváře se jim vyhladily do šťastného úsměvu.

Slovům nerozuměli, ale cítili, že jsou doma.

Nyní následuje povídka od známeho spisovatele

Poula A N D E R S O N A

nazvaná

CHVÍLE ZTLUMENÍ

Z ruského překladu angl.originálu přel. J.Kopcová
Pov. "Povorotnyj punkt sborníku Bibliotéka sovremennoj fantastiky, Moskva, Molodaja gvardija 1967

"Byl byste tak hodný, pane, a mohl dát sušenku mému dromateriu?" Vůbec to nejsou slova, která by člověk čekal ve chvíli, kdy historie mění svůj směr a vesmír už nikdy nebude stejný jako dřív.

"Kostky jsou vrženy! ... Heuréka! ... A přece se točí! ... Dejte mi pevný bod a pohnu zemí!" Když si fantazií obdařený člověk vzpomíná na podobné historické výroky, přebíhá mu mráz pozádech. Ale slova, se kterými se k nám poprvé obrátila maličká Mierna na osamělém ostrově, tisíce světelných roků od domova ...

xxx

Podle všech známek se planeta zdálabýt vyhovující. Přece však od samého začátku tu byly náznaky vzbuzující obavy. I když jsme brali v úvahu, že hlasový aparát domorodců je velmi blízký lidskému, přece jen jsme nečekali, že už za pár týdnů budou hovořit bezvadnou angličtinou. Přitom absolutně všichni. Určitě by to dokázali ještě dříve, kdybychom je učili podle promyšleného systému. Jak bylo vžitým zvykem, nazvali jsme planetu jménem "Goril", což byl ekvivalent místního slova "země". Pak se ukázalo, že to neznamená prostě "země, půda", ale "Zemi" s velkým písmenem a že její obyvatelstvo si vytvořilo vynikající heliocentrickou astronomii. Domorodci byli příliš zavořilí, aby nás obtěžovali, nebrali nás jako něco nepochopitelného. Doslova hořeli zvědavostí a využívali sebemenší příležitosti, aby nás zasypali nejsložitějšími otázkami.Poté, co přešla horečka prvních dnů zařizování na novém místě, a měli jsme čas přemýšlet, bylo jasné, že jsme narazili na něco, čemu musíme věnovat co nejpečlivější pozornost.

Rozhodli jsme se nejdříve prozkoumat i jiné oblasti, abychom se přesvědčili, že místní Dannikarská kultura není jen hříčkou přírody. Konečně i na Zemi měli již v neolitu Mayové skvělé astronomy v agrárním Řecku starší doby železné rozkvetla prvořadá zjemnělá filozofie. Kapitán Barlow prostudoval mapy, pořízené při obletech planety a vybral osamělý ostrov sedm set kilometrů na východ. Byl připraven gravitoplán a vybrána pětičlenná posádka.

Pilot Jacques Legin. Já jako inženýr. Vojenský expert kapitán kosmického lodstva Slunečního systému Ernest Baldinger. Představitel Federální administrativy Walter Wayne. "Tykadlo" obchodníků Don Harashi. Poslední dva byli považováni za nejdůležitější, ale i všichni ostatní byli kvalifikovanými odborníky v mnoha oborech planetologie. Člověk se stane odborníkem i proti své vůli, jestliže se trvale pohybuje v cizích světech.

Legin si zvolil lesní palouk, vzdálený asi tři kilometry od vesnice, táhnoucí se na pobřeží rozlehlého zálivu, a obratně přistál. Znamenitý pilot, tenhle Legin!

"Tak jsme se dokodrcali," řekl.

Harashi se vztyčil v celé své dvoumetrové výšce a protáhl se, až mu zapraskaly klouby. Byl to člověk mohutné postavy a jeho obličej se zahnutým nosem nesl stopy dávných potyček. Většina úředníků Obchodní mise jsou tvrdí chlapíci s praktickým rozumem, zatímco práce ve Federální administrativě vyžaduje psychologickou jemnost a velký

cit pro vnitřní svět člověka. Někdy se z toho rodí konflikty.
"Jdeme se projít."
"Jen ne tak rychle," řekl Wayne, hubený mladý muž s pronikavým pohledem. "Tohle plemeno o nás nemá ani potuchy. Jestliže pozorovali přistání našeho gravitoplánu, mohla u nich vzniknout panika."
"Tak jejich obavy rozptýlíme," pokrčil Hrashi rameny.
"Půjdeme všichni najednou? To myslíte vážně?" zeptal se kapitán Baldinger. Chvíli váhal. "Vidím, že nežertujete. Ale já tu mám odpovědnost za všechny. Legin a Capcart zůstanou zde. Ostatní půjdou do vesnice.
Wayne byl znepokojen: "Tose jen tak sebereme a půjdeme?"
"Máte nějaký lepší návrh?" zeptal se ho jedovatě Harashi.
"Přísně vzato ..." začal Wayne, ale nikdo ho neposlouchal. Federální úředníci byli zvyklí držet se jednou provždy daných instrukcí. Navíc byl Wayne v dozorčí službě novačkem a nestačil se ještě přesvědčit o tom, jak instrukce často musí ustoupit skutečnosti. Všichni už chtěli vystoupit z korabu a já jen litoval, že s nimi nepůjdu. Někdo samozřejmě musel zůstat na místě, aby mohl v případě potřeby pomoci svým druhům.
Sestoupili jsme po žebříčku a ponořili se do houštiny vysokých travin, kolébajících se v lehkém vánku a zaplavujících vzduch kořennou skořicovou vůní. Nad hlavami nám šuměly stromy, jejich bujné koruny se rýsovaly na pozadí tmavěmodré oblohy, narůžovělé světlo na fialové polní kvítí. Nad ním poletoval na lehkých, bronzově se lesknoucích křidélkách podivuhodný hmyz. Všichni jsme byli letně oblečeni a vyšli si jen tak na lehko. Pouze Baldinger měl přes rameno impulsní pušku a Harashi si vzal vysílačku, dostatečně silnou, aby se domluvil s Dannikarem. Obě věci vyhlížely ve spojení s tímto místem směšně.
"Závidím Gorilanům, " řekl jsem.
"Vcelku souhlasím," ozval se Legin. "Třebas jejich příroda je až příliš pěkná. Jakou mají motivaci k dalšímu vývoji?"
"Proč?"
"Tady nejde o vědomou snahu, kamaráde. Všechny rozumné bytosti pocházejí ze zvířat, která kdysi musela vést boj o exostenci, tvrdý boj, takže zdokonalovala svůj mozek, aby nezahynula. Mají v sobě pud sebezdokonalování, dokonce i ti nejkrotší býložravci. Dříve nebo později najdou východisko ..."
"Pane na nebi!"
Harashiho výkřik nás přiměl, abychom se ohlédli. Pár sekund jsem si myslel, že šílím. Jen postupně mi docházelo, že obraz, který se mi objevil před očima, zde není tak moc udivující.
Z lesa vyšla dívenka. Podle pozemského měřítka jí bylo asi pět let. Neměřila ani celý metr /Gorilané jsou menší a ladnější než Pozeměšťané/, ale jako většina obyvatel planety měla velkou hlavu, což jen zvětšovalo její podobu s pohádkovým elfem. Dlouhé světlouké vlásky, kulatá ouška a až na příliš vysoké čelo a ohromné fialkové oči zcela lidské rysy obličeje zesilovaly okouzlení. Na opáleném tělíčku nebylo nic kromě bílé bederní roušky. Děsele na nás mávala jednou čtyřprstou ručkou. Ve druhé držela oprať, na které vedla cvrčka, velkého jako hroch.
Ne, nebyl to samozřejmě cvrček, jak se ukázalo, když přišla blíž. Zvíře mělo opravdu hlavu jako cvrček, ale čtyři tlapy, na kterých se pohybovalo, byly kratší a tlustší, navíc pak mu z boku viselo několik panožek v podobě ubohých přílepků bez kostí. Tělo bylo pokryto křiklavě zbarvenou kůží, a nikoli tvrdou slupkou jako u hmyzu. Všiml jsem si také, že tvor dýchá plícemi. Stejně to byla děsivá obluda, která bez ustání přežvykovala, až jí z tlamy vytékaly sliny.
"Místní ostrovní druh," řekl Wayne. "Je určitě neškodný, jinak by ...Ale dítě! A jak vesele a nebojácně jde k cizincům!"

Baldinger se usmál a sklonil pušku.
"Dítěti se zdá všechno báječné," řekl. "Pro nás představuje poklad. Pomůže nám seznámit se s dospělými."
Málá dívenka /kruci, jinak se o ní nedá mluvit!/ přišla k Harashimu, zvedla své ohrmné oči až k jeho pirátskému obličeji a pronesla okouzlujícím hlasem a s neodolatelným úsměvem:
"Byl byste tak hodný, pane, a mohl dát sušenku mému dromateriu?"

xxx

Jen matně si vzpomínám na několik příštích minut. Uplynuly ve všeobecném zmatku. Nakonec jsme zjistili, že všichni kráčíme po prosluněné lesní stezce. Děvčátko pobíhalo a poskakovalo kolem nás a bez ustání brebentilo. Obluda se neobratně motala zanámi a přežvykovala darovaný pamlsek. Její vypouklé složené oči zazářily jako hrst briliantů pokaždé, když na ně dopadl sluneční paprsek.
"Jmenuji se Mierna," řekla holčička, "a můj tatínek vyrábí různé věci ze dřeva. Nevím, jak se to řekne anglicky. Aha, tesař! Děkuji vám, jste velmi laskav, pane. Můj otec hodně přemýšlí. A maminka skládá písně. Velice krásné písně. Poslala mě pro měkkou trávu, aby udělala matraci pro rodičku. Druhá tatínkova žena, maminčina pomocnice, brzy porodí. Ale když jsem viděla, jak přistáváte, přesně tak, jak vykládal Penguil, rozhodla jsem se, že vás uvítám a odvedu do Taori. Tak se jmenuje naše vesnice. Je v ní dvacet pět domů a kůlny a Sál myšlení, daleko větší, než mají v Riru. Penguil říkal, že sušenky jsou strašně dobré. Dal byste mi také ochutnat?"
Harashi jí ztrnule podal sušenku. Wayne se konečně vzpamatoval a bez okolků vypálil:
"Odkud znáš náš jazyk?"
"U nás v Taori ho znají všichni, od té doby, co připlul Penguil a naučil nás. To bylo před třemi dny. V Riru puknou závistí! Ale když pěkně poprosí, dovolíme jim, aby nás navštívili, dokud u nás budete."
"Penguil!"... "Typické Dannikarské jméno," zamumlal Baldinger. "Ale vždyt o tom ostrově nikdy neslyšeli, dokud jsem jim neukázal naše mapy! Nemohlimpřece přeplout oceán na svých ubohých pirogách! Převládají tu východní větry a čtvercové plachty ... "
"Kdepak, Penguilův člun může plout i proti větru," zasmála se Mierna. "Sama jsem ho viděla, všechny nás na něm svezl. Můj táta už staví také takový, jenže lepší."
"Proč k vám Penguil připlul?" zeptal se Wayne.
"Podívat se, jak tu žijeme. Je z osady Folat. V Dannikaru mají taková legrační jména, a oblečení taky, vidte?"
"Folat ... Vzpomínám si, osada na sever od našeho tábora," řekl Baldinger.
"Ale domorodci se jistě nevrhají bezhlavě do neznámého oceánu jenom ze zvědavosti," vymáčkl jsem ze sebe.
"Aby ne!" uškrtil se Harashi. Na spáncích mu napětím vystoupily žíly. Skrývaly se zde obrovské možnosti obchodování, potraviny, textil a zvláště jedinečné umělecké výrobky domorodců. Výměnou ...
"Ne!" zvolal Wayne. "Vím, nač myslíte, obchodníku Harashi! A nedovolím, abyste sem dovezl stroje!"
Obr se stěží ovládal.
"Kdo říká, že ne!"
"Já. Jako zplnomocněný představitel Federální vlády. Jsem přesvědčen, že Rada moje rozhodnutí schválí."
Wayne se ve vlhkém dusném vzduchu celý zpotil.
"Nemůžeme nikdy riskovat, dát jim stroje!"
"Co je to Rada?" zeptala se Mierna. Na její obličej padl stín obavy. Přitiskla se blíž ke svému zvířeti.

I když jsem byl sám znepokojen, pohladil jsem děvčátko po hlavičce a zašeptal:

"S tím si nemusíš dělat starosti, mrňousku!"

Abych odpoutal její myslenky /a nakonec i svoje/, dodal jsem:

"Proč tomuhle krasavci říkáš dromaterium? Jistě to není jeho pravé jméno."

"Ovšemže ne," zapomněla hned na své obavy. "Je to jeho pravé jméno ... Já mu říkám "velkonohý, okatý, nejsilnější mezi zvířaty" a mám ho moc ráda."

Zatahala ho za jedno tykadlo a zvíře spokojeně zavrčelo.

"Penguil nám vyprávěl o dromedarovi, který žije na Zemi. Je chlupatý a krotký, vozí se na něm náklady a slintá taky jako jao. Proto jsem si myslela, že je to pro něj pěkné anglické jméno. Mám pravdu?"

"Jistě," řekl jsem slabým hlasem.

"Co si tam povídáte o dromedárech?" zeptal se Wayne.

Harashi si prohrábl rukou vlasy.

"Ano," řekl. "Víte, jak mám rád Kiplinga. Jednou večer jsem Dannikarským domorodcům přednášel několik jeho básní. Myslím, že jedna byla o dromedáru, o velbloudovi. Kipling se jim zřejmě zalíbil."

"Natolik, že když ho jednou uslyšeli, zapamatovali si to, a rozšířili báseň v originále po celém pobřeží! A teď přeplula oceán a zná ji celý ostrov!" Wayne se zalykal rozhořčením.

"Kdo jí vysvětlil, že názvy velkých vyhynulých zvířat mají v četných pozemských jazycích koncovku "terium", což znamená "zvíře"," zeptal jsem se.

Nikdo nevěděl, ale bylo jasné, že asi některý z přírodovědců se o tom bezděčně zmínil. Pětiletá Mierna pochytila termín od potulného námořníka a užila ho naprosto správně! Vždyť - odmyslíme-li si tykadla a složené hmyzí oči - vyvolávalo zvíře jasné paleontologické asociace.

Za několik minut les skončil a my vyšli na širokou louku, svažující se k moři. Na jeho třpytivém pozadí se tmavě rýsovaly kontury vesnice. Špičaté střechy domů ze dřeva a rákosu byly poněkud jiného typu než v Dannikaru, ale stejně graciézní a lahodící oku. Čluny byly vytaženy na břeh a vedle se sušily rozvěšené sítě. Nedaleko břehu kotvil ještě jeden člun, či spíše loď. Pestře omalovaný trup, ušlechtilého tvaru, na zádi pár řídících vesel, tkané plachty - vše bylo neobvyklé ve srovnání s tím, k čemu jsme přivykli na naší nešťastné přemechanizované Zemi.

Člun byl zkonstruován podle všech pravidel loďařského umění, ale nebyl vytažen na břeh kvůli hluboko posazenému kýlu.

"To jsem si mohl myslet," pronesl Baldinger selhávajícím hlasem. "Penguil si namáhal mozek a vymyslel oplachtění. Velice praktická konstrukce. Na takové lodi se dá zdejší oceán překonat za pár dní."

"Objevil zásady navigace," poznamenal Legin.

Obyvatelé vesnice, kteří nevěděli o našem přistání, opustili své primitivní nástroje a nářadí - tlouky na praní, hrnky a misky, přeslice, hrnčířské kruhy, a běželi k nám. Všichni byli oblečeni stejně prostě jako Mierna. Na ženy byl příjemný pohled. Jejich velké hlavy nepůsobily odpudivě a ani lidskému oku nezvyklá zápěstí a lehce odlišné proporce těla nevadily. Až příliš příjemný pohled po roce mnišského života. Bezvousí dlouhonozí muži byli stejně pěkní jako ženy, objí byli graciézní jako kočky. Nedělali nesmyslný povyk, nestrkali se, nedoráželi. bylo ticho a svátečně, jen kdesi na břehu se ozývala tesknym hlasem trubka. Mierna přiskočila k šedovlasému člověku, chytila ho za ruku a táhla k nám.

"To je můj tatínek," hlásila radostně. "Teď se jmenuje Sarato, ale jeho dřívější jméno se mi líbilo víc.

"Člověka omrzí, když se jmenuje stále stejně," zasmál se Sarato. "Buďte vítáni, Pozeměstané. Prokazujete nám velkou ... lula ...

Promiňte, scházejí mi slova. Vaše návštěva je pro nás velkým štěstím."

Jeho stisk ruky - Penguil jim určitě vyprávěl o tomto pozemském zvyku - byl pevný. Díval se nám přímo do očí, s úctou, nikoli však patolízalsky.

Dannikarské občiny předaly ty sporé řídící funkce, kterých bylo třeba, specialistům, voleným podle zásad, jejichž podstata nám zůstala utajena. Tady v Taori se podle všeho nedělaly ani ty nejmenší stavovské rozdíly. Představovali nás všechny podle oboru činnosti: lovec, rybáři, hudebník, prorok /pokud jsem pochopil smysl pojmu "nonalo"/ a tak dále. Zjistil jsem, že zde neexistuje žádné tabu stejně jako v Dannikaru. Zato v Taori fungovala mimořadně vytříbená pravidla etikety, jejichž zachovávání však po nás nikdo nevyžadoval.

Pozdravil nás také Penguil, mladík silné tělesné konstrukce v tunice dannikarského střihu. Nebylo náhodou, že se dostal právě do Taori - vesnice ležela téměř přesně na východ od jeho rodného břehu a měla nejlepší kotviště na celém ostrově. Strašně se mu chtělo ukázat nám svůj člun. Ustoupili jsme jeho prosebným pohledům a přeplavali jsme k němu.

"Výborná práce," řekl jsme docela upřímně, když jsem vystoupil na palubu. "Měl bych jen jednu připomínku. Pro plavbu podél pobřeží není nutný nepohyblivý kýl."

Popsal jsem mu zařízení zvedacího kýlu.

"Tak je to," zakončil jsem. "Pak se může loď přiblížit až ke břehu."

"Ano, Sarato už na to přišel. Dokonce si začal podle tohoto principu stavět člun. Chce ještě zrušit řídící vesla a místo nich upevnit uprostřed zádi plochou dřevěnou desku. Je to tak správně?"

"Ano," odpověděl jsem a jen stěží skrýval své ohromení.

"Myslel jsem si," usmál se Penguil. "Tok vody se stejně lehce rozdělí na dva proudy jako vzdušný. Pan Ishikara mi vysvětlil zákony skládání a rozkládání sil. To mě přivedlo na myšlenku, postavit si člun."

Vrátili jsme se na břeh a oblékli se. Celá vesnice bzučela jako poplašený roj a chystala se k slavnosti. Potichoučku jsem vyklouzl z tohoto shonu a začal se potulovat po pusté pláži; samým rozčilením jsem nemohl vydržet na jednom místě. Díval jsem se na hladinu a vdechoval pozemsky slanou vůni oceánu. Pohroužil jsem se do smutných myšlenek. Přerušila je maličká Mierna, která ke mě přiběhla. Táhla za sebou nevelký vozík.

"Halo, pane Capcarte!" zvolala. "Poslali mě pro voňavé vodní rostliny. Pomůžete mi?"

"Ovšem," řekl jsem.

Zašklebila se.

"Jsem ráda, že jsem odtamtud mohla zmizet. Tatínek, Kuaja a další se vyptávají pana Legina na pozemskou ma-te-ma-ti-ku. A jájsem ještě moc malá, abych se zajímala o nějaké funkce. Bylo by daleko lepší, kdyby pan Harashi vypravoval o Zemi, ale se s ostatními Pozemštany zavřel v jednom domku. Povídejte mi o Zemi! Poletím tam někdy?"

Něco jsem zamumlal. Dívenka začala sbírat do náruče girlandy něžných vodních rostlin, vyplavených na břeh.

"Dřív jsem tuhle práci neměla ráda, s každou otýpkou jsemmusela běhat do vesnice," řekla. "Dromateria jsem sebou brát nesměla, protože je nemocný, když si promáčí nohy. Říkala jsem, že mu udělám boty, ale stejně mi to nedovolili. Teď je ti něco jiného s tou... s tím... Jak tomu říkáte?"

"Vozík. Vyjste dřív takové věci neměli?"

"Ne, nikdy. Jen vleky na sanicích. Penguil nám vyprávěl o kole. Viděl, jak ho pozemštané užívají. Tesař Huana hned začal předělávat

vleky na vozíky. Udělal už jich několik."

Sklonil jsemse a prohlížel si konstrukci kola. Bylo složeno z dílů, dovedně vyřezaných ze dřeva a kosti. Na boku se vinul ornament a nějaká písmena. Kola však nebyla jednoduše nasazena osy. Mierna mi dovolila sejmout záklopku a já spatřil kroužek z pevných kulatých ořechů. Pokud mi bylo známo, Penguilovi nikdo nevyprávěl o kuličkovém ložisku.

"Pořád jsem myslela a myslela," řekla Mierna. "Co kdyby se udělal velikánský vůz, aby ho mohlo vozit dromaterium? Jenom, jak nejlíp ho přivázat, aby ho to nebolelo a abych ho mohla řídit? Myslím, že už jsem na to přišla."

Odmlčela se a začala rýsovat větvičkou do písku schéma postroje. Všechno bylo naprosto vyhovující.

Naložili jsme vozík a jeli s ním přes vesnici. Byl jsem u vytržení nad dovednými dřevořezbami, které pokrývaly sloupy a římsy domů. Objevil se Sarato, který už konečně zanechal besedy o teorii skupin s Leginem /domorodci ji už dávno vypracovali sami, šlo vlastně jen o srovnání různých přístupů/. Ukázal mi své nástroje, zhotovené z ostrých kousků spoečného skla. Řekl mi, že obyvatelé přímořských krajů mění taková skla s horaly a zeptal se, zda bychom mu nemohli darovat kousek oceli. A kdybychom byli tak laskavi a vysvětlili jim, jak se dobývá železo?

Podle očekávání byly pohoštění, hudba, tanec, pantomimy i besedy s domorodci přinejmenším velkolepé.

Doufám, že povzbuzující pilulky, které byly podávány při obědě, nám pomohly, abychom nevypadali příliš pochmurně.

Přece jen jsem však museli své hostitele zarmoutit, když jsme odmítli u nich přenocovat. Celá vesnice nás ze svitu pochodní doprovodila až k raketě. Po cestě nám zpívali úžasné písně, složené podle jakéhosi zvláštního hudebního systému, něco jako naše dvanáctitónová hudba. Písně byly plny tak nádherné harmonie, že nic krásnějšího jsem v životě nesyšel. Když jsme došli k raketě, domorodci se ihned vydali na zpáteční cestu. Mierna kráčela na samém konci průvodu. Opozdila se a ještě dlouho stala v měděné záři obrovského Měsíce a mávala nám rukičkou.

xxx

Baldinger pstavil na stůl sklenice a láhev irské whisky.

"Oukej," řekl. "Účinek těch tabletek už skoro přešel a my se musíme trochu povzbudit."

"Ano, v pořádku." Harashi shrábl láhev.

"Bylo by zajímavé, ochutnat jejich víno, až je vynaleznou," pronesl zádumčivě Legin.

"Mlčte," řekl Wayne. "To se jim nepovede."

Zůstali jsme na něj zírat. Seděl v jasném luminiscenčním světle, ozařujícím nudnou těsnou kabinu, a třásl se napětím.

"Co tím myslíte, vydatně?" zeptal se nakonec Harashi. "Když se naučí vyrábět víno jen zpolovičky tak dobře jako všechno ostatní, bude se na Zoni prodávat nejmín za deset dolarů litr."

"Cožpak nechápete?" zakřičel Wayne. "Nesmíme s nimi mít nic společného, musíme odsud co nejdřív zmizet a ... Bože na nebi, proč jsme sem jenom zapadli ...?"

Začal neohrabaně šátrat po stole a hledat sklenici.

"Dobře," řekl jsem. "Těm z nás, kdo si alespoň jednou dali námahu a přemýšleli o tom, bylo dávno jasné, že se s podobnou formou života nutně setkáme. Co je člověk, aby se považoval za pupek vesmíru?"

"Určitě je tato hvězda starší než Slunce," poznamenal Baldinger.

"Není tak masivní, prto se udržela déle na hlavní posloupnosti."
"Neběží přece vůbec o to, která hvězda je starší," řekl jsem, "milión let, půl milónu let nebo kolik jsou z hlediska astronomie nicotné ... Vždyt ve vývoji rozumného života ..."
"Ale oni jsou divoši," protestoval Hrashi.
"Jako většina rozumných bytostí, se kterými jsme se zatím setkali," připomněl jsem. "Člověk sám prožil větší část své historie jako divoch. Civilizace je rozmar přírody. Neobjevuje se sama od sebe. Například na Zemi se vynořila poté, co Střední Východ začal vysychat v důsledku ústupu ledovce. ubývalo zvěře a bylo nutné něco podniknout. A mechanická civilizace, spočívající na vědě, je ještě větší náhoda, výsledek naprosto výjimečné smody okolností. Proč by obyvatelé Gorilu pokročili dále nad techniku neolitu? Není jim toho třeba."
"Nač tedy, když jsou ještě v době kamenné, potřebují takové mozky?" namítl Harashi.
"Nač jsme je potřebovali my v naší kamenné době?" odrazil jsem námitku, "Kpouhému přežití nebyly nezbytně nutné. Pitekantrop i sinantrop si dobře poradili se životem, i když měli nízké čelo. Vývoj, boj uvnitř druhů i mezi nimi, pohlavní výběr, všechno, co rozvíjí intelekt, postrkuje člověka vpřed, dokud se nevmísí nový faktor, například stroje. Důvtipný Gorilan má větší vážnost, víc rohoží a víc dětí, všechno je tedy v pořádku. Jen životní podmínky jsou tu pro tuto geologickou epochu příliš prosté. Jak jsem vyrozuměl, nebývají tu ani války, které by podnítily rozvoj techniky. Neměli prostě dosud důvod zabývat se exaktními vědami. Využívali tedy svého úžasného mozku v umění, filozofii a sociálních experimentech."
"Zajímali by mne, jaka mají průměrný inteligenční kvocient," zašeptal Legin.
"Pitomá otázka," odpověděl chmurně Wayne. Dosavadní stupnice končí někde kolem sto osmdesati. Jak chceš měřit intelekt, který je o tolik vyšší než tvůj vlastní?"
Nastalo ticho. Jen zvenčí bylo slyšet šumění nočního lesa.
"Ano," řekl zádumčivě Baldinger. "Vždycky jsem si uvědomoval, že někde musí být tvorové, chytřejší než my. Jen jsem netušil, že lidstvo se s nimi setká ještě za mého života. Probádali jsme zatím jen mikroskopický kousek Galaxie. A pak ... Vždycky jsem si myslel, že budou mít stroje, vědu, kosmické dopravní prostředky ..."
"Budou je mít," řekl jsem.
"Když teď odletíme," začal Legin.
"Už je pozdě," přerušil jsem ho. "Už jsme jim dali to blýskavé chřestítko - vědu. Když utečeme, za nějakou dobu si nás najdou. Nejvýš ..."
Harashi uhodil pěstí do stolu.
Proč bychomutíkali?" zahřímal. Čehose, sakra, bojíte? Pochybuji, že veškeré obyvatelstvo této planety tvoří víc než deset milionů lidí. A ve Slunečním systému s hvězdnými koloniemi je nás patnáct miliard. Dobře, at jsou Gorilané chytřejší. Co mábýt? Cožpak do dneška nebylo málo chlapíků, chytřejších než já? Mě je to putna, když s nimi uzavírám obchody."
Baldinger zavrtěl hlavou. Jeho obličej vypadal jako ulitý z ocele.
"Není to tak jednoduché," řekl. "Otázka tkví v tom, kdo bude vládnout v této části Galaxie."
"Co by se stalo zlého, kdyby to byli Gorilané?" zeptal se měkce Legin.
"Možná, že nic. Jsou to zjevně velice slušní tvorové. Ale ..." Baldinger se narovnal v křesle. "Nechci být něčím domácím zvířetem. Chci, aby moje planeta si sama řešila svůj osud."
O tom nebylo třeba diskutovat. Dlouho jsme seděli mlčky a přemýšleli o tom, co se přihodilo.

V našich představách byly hypotetické superbytosti vždycky kdesi nekonečně daleko a proto se nezdály být nebezpečné. Nenarazili jsme na ně ani my, ani oni na nás. Proto si lidé navykli předpokládat, že někde nablízku ani nemohou být. Proto se taky nebudou vměšovat do záležitostí vzdálené galaktické provincie, kde žijeme. Ale tahle planeta je ve vzdálenosti všeho všudy pár měsíců letu od Země! Národ, jehož průměrný představitel je génius a jeho géniové - věc, člověku zcela nepostižitelná. Opustí bez lítosti svůj svět a vpadnou do vesmíru plni zvědavosti, energičtí, schopní uskutečnit během deseti let více než my za celá staletí.

Nevyhnutelně zničí naši civilizaci, vytvořenou za cenu tolika strádání a úsilí! Sami ji odhodíme na smetiště, jako to učinily národy minulosti, když zničily své bohaté kultury tváří v tvář vyšší civilizaci Západu. Naše děti se budou posmívat nicotným, zaprášeným triumfům svých otců! Opustí nás, aby následovali Gorilany a jejich smělé činy. Vrátí se pak, stísněni nezdarem, aby strávili zbytek svých dnů a uboze napodobovali cizí způsob života a trápili se bezmocností a beznadějí. A tak tomu bude i se všemi ostatními formami života, pokud Gorilané nebudou mít dost soucitu a nenechají je na pokoji ... Ale kdo se prosí o soucit? Zdalo se, jen jediné a s strašlivé východisko. Pouze Wayne měl odvahu vyslovit je přímo.

"Jsou přece planety, kam je zakázáno dovážet techniku," pronesl pomalu. "Příliš nebezpečné kultury, než aby jim bylo možno přenechat současné zbraně, nemluvě už o kosmických korábech. Goril můžeme rovněž zahrnout pod embargo."

"Teď, když už jsme jim dali představu o technice, vynaleznou si všechno sami," řekl Baldinger.

Wayne sebou zlostně škubnul.

"Nemohou to udělat, jestliže jediné dvě oblasti, kde o nás vědí, budou zničeny."

"Můj Bože!" vyskočil Harashi.

"Posaďte se," okřikl ho Baldinger.

Harashi sprostě zaklel. Tváře mu plály. Ostatní seděli se svěšenými hlavami.

"Řekl jste mi jednou, že si nevybírám prostředky," zavrčel obchodník. "Vezměte toto nařčení zpátky a udavte se sním, když nechcete, abych vám rozmáčkl lebku jako shnilý ořech!"

Představil jsem si atomový hřib, stoupající k obloze, lehký oblák k páry, vznášející se k nebi, který kdysi byl dívenkou, jménem Mierna, a tvrdě jsem řekl:

"Jsem proti."

"Jediná alternativa je," řekl Wayne a nespouštěl oči z masivní hlavy svého protivníka, "nedělat nic a počkat, až bude nevyhnutelná sterilizace celé planety."

Legin zavrtěl hlavou jako by ho bolela.

"Všechno je jinak ... Ne tak ... Nesmíme na sebe vzít smrtelný hřích jen proto, abychom přežili."

"Nejde onás. Co naše děti? Jejich svoboda? ... Jejich hrdost?"

"Cožpak by na sebe mohly být hrdé, až by se dověděly pravdu?" přerušil ho Harashi. Nahnul se přes stůl, popadl Wayna za límec a jednpu rukou ho zvedl do výšky. Obchodníkovo čelo, pokryté jizvami, hořelo nějakých deset centimetrů od pobledlé tváře představitele Federální administrativy.

"Hned ti povím, co budeme dělat," procedil mezi zuby. "Budeme obchodovat, vyměňovat si znalosti, sbližovat se, jako se všemi národy, jejichž chléb a sůl jsme jedli! A půjdeme vstříc osudu, jak se na lidi sluší!"

"Pusť ho," zavelel Baldinger.

Harashi sevřel volnou ruku v pěst.

"Jestli ho uhodíš, vyřídím tě, i kdybych si to měl doma odpykat. Pusť ho, řekl jsem!"

Harashi uvolnil sevření. Wayne se zapotácel a klesl na podlahu. Obchodník ztěžka dosedl do křesla a skryl hlavu do dlaní, aby se vzpamatoval.

Baldinger dolil sklenice.

"Tak tedy pánové," řekl. "Jako bychom stáli ve slepé uličce. Ať se otočíš, kam chceš, nikudy nemůžeš ven." Ušklíbl se. "Vsadil bych se, že orilané pro takový případ ani nemají přísloví."

"Mohli by nam tolik dát," vřele pronesl Legin.

"Právě, že dát!" Wayne namáhavě vstal a zůstal stát před námi. Chvěl se po celém těle. "V ton je právě háček! Budou dávat! Ovšem, když budou chtít ... Ale nebude to n a š e ... Pravděpodobně nebudeme s to, pochopit jejich výtvory, nebudeme jich umět užívat ... A vůbec, nebude to naše, říkám vám!"

Harashi sebou trhnul. Celouminutu seděl absolutně nehybně, opřen o své křeslo, pak pomalu zvedl svou velkou hlavu a hlasitě zvolal:

"Proč n e n a š e ?"

xxx

Přece jen se mi podařilo prospat se několik hodin než začlo svítat. Vzbudily mě první paprsky, pronikající iluminátory a už se mi nepovedlo znova usnout. Měl jsem už dost povalování a tak jsem sjel výtahem dolů a vyšel na palouk.

Kolem vládlo ticho. Hvězdy už pohasínaly a úsvit na východě se rozjasnoval. V chladném vzduchu se z tmavého lesa, obklopujícího palouk, ozývaly první ptačí trylky. shodil jsem sandály a prošel se bos po mokré trávě.

Nijak jsem se nepodivil, když z lesa vyšla Mierna a táhla zasebou na provázku svého dromateria. Pustila provázek a rozeběhla se ke mně.

"Ahoj, pane Capcarte! Tolik jsem si přála, aby někdo byl už vzhůru! Ještě jsem nesnídala."

"Hned si něco vymyslíme."

Chytil jsem ji a začal ji vyhazovat do vzduchu, dokud nezačala pištět.

"Apak si možná uděláme malý výlet raketou. Jak byse ti to líbilo?"

"Jé!" Fialkové oči se rozevřely ještě víc.

Pustil jsem holčičku na trávu. Dlouho popadala dech a pak se zeptala:

"Až na Zemi?"

"Ne, obávámse, že tentokrát kapku blíž. Země je moc daleko."

"A někdy jindy? Prosím!"

"Někdy jindy? Určitě, maličká. A nebudeš muset ani dlouho čekat."

"Poletím na Zemi! Poletím na Zemi!"

Pevně objala dromateriu kolem krku a přitiskla se k němu.

"Bude se ti po mne stýskat, velkonohý, okatý, nejsilnější ze zvířat? Neslintej tak smutně! Možná, že tě vezmou taky. Vezmeme ho, pane Capcarte? Je to takové dromaterium a tak miluje sušenky!"

"Ne, nevím. Možná, že ho vezmeme, možná že ne," řekl jsem. Ale ty poletíš. Každý obyvatel planety, když bude chtít, může navštívit Zemi.

A většina bude chtít. Jsem přesvědčen, že Rada náš projekt schválí. Je jediný rozumný. Nemůžeš-li přemoci ..."

Pohladil jsem Mierninu hlavičku.

"Abych byl upřímný, drobečku, hrajeme s tebou špinavou hru! Jen si pomysli, vytrhneme tě z tvé patriarchální divočiny a hodíme tě do výhně gigantické kypící civilizace. Ohromíme tvůj nedotčený mozek všemi našimi technickými zázraky a bláznivými nápady, ke kterým

se lidé prokousali ne proto, že by byli rozumnější, ale protože se tím zabývali déle než vy. Rozprášíme deset milionů Gorilanů mezi našich patnáct miliard! Ovšemže na to skočíte. Neodoláte, lákadlo je příliš svůdné. Až konečně pochopíte, oč jde, bude už pozdě na ústup, už sebou bude trhat na udici. Nemyslím, že byste se kvůli tomu měli hněvat.

Stane se z tebe pozemská dívka. Až vyrosteš, čeká tě samozřejmě místo mezi těmi, kdo vládnou světu. Vykonáš kolosální činy pro naši civilizaci a budeš vychutnávat zasloužené pocty a uznání. Jenže to bude naše civilizace ... Moje ... A tvoje. Nevím, zda se ti zasteskne po těchto lesích, po malých domcích u zálivu, po člunech, písních a starých pohádkách, a ovšem i po tvém drahém dromateriu. O jednom jsem však přesvědčen: rodné planetě se bude po tobě moc stýskat, mierno. A mně taky ..."

"Půjdeme," řekl jsem. "Je čas dělat snídani."

VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ SOUTĚŽE KLUBU JULESE VERNEA

"O NEJLEPŠÍ DOBRODRUŽNOU SCI-FI - 1988"

Soutěže se zúčastnilo 27 autorů se 37 povídkami a 1 románem. Zvítězil Stanislav Procházka s povídkou Kasino ve svobodném pásmu. Blahopřejeme.

Vítězná povídka bude otištěna ve zpravodaji Poutník č. 39, který dostanou všichni účastníci soutěže.

Druhý ročník soutěže "O nejlepší dobrodružnou sci-fi" má uzávěrku 1. 12. 1990.

Klub Julese Vernea Praha vyhlašuje

2. ROČNÍK EPOCHÁLNÍ CELOSTÁTNÍ SOUTĚŽE O NEJLEPŠÍ

Podmínky: Zaslané příspěvky musí splňovat podmínku, že jde o fantasy - nechceme pohádky pro děti, ani SF /jedině se silnými prvky fantasy/, ani mystické horory o stěhování duší. Počet draků, čarodějů, magických mečů, bojovníků, magie ani unesených princezen není omezen. Můžete napsat temnou fantasy, kde pro samou magii není vidět na krok, můžete napsat humornou fantasy, můžete napsat další pokračování Conanových dobrodružství - fantazie má dveře dokořán. Příběh by však měl obsahovat prvky iracionálna, jak už je to ve fantasy zvykem.

Forma: Příspěvky zasílejte psané čitelně strojem ve dvou kopiích, rozsah libovolný - od jedné věty po kufr naditý rukopisy.

Termín: Nejpozději do 1. 12. 1989

Výherci budou odměněni a nejlepší povídky rozumné délky budou otištěny ve fanzinu Poutník. Pečlivě vybraná porota specialistů ohodnotí originalitu i literární zpracování.

Příspěvky zasílejte na adresu: Egon Čierny
Matěchova 14
140 00 Praha

ukázka z knihy, která vyjde v letošním roce - ukázka z knihy, která

WOLFGANG JESCHKE

POSLEDNÍ DEN STVOŘENÍ

Předmluva

Dobrodružné příběhy jsou tím úplně nejstarším druhem příběhů. Díky jim byl život v protahující jeskyni doby ledové snesitelnější - jé to vím, protože jsem tam v duchu byl - stejně jako dnes život v paneláku - tři plus jedna, páté patro. Dobrodružnými příběhy si uvědomujeme, že se v každém, kdo se den co den trmácí hromadnými dorpavními prostředky do práce a zpět, skrývá muž činu, který by to rád vykřičel.

"Poslední den stvoření" je bezvadný dobrodružný příběh. Máme zde muže ve výjmečných situacích, kteří zdolávají překážky, čelí neznámému a statečně vytrvávají vzdor všem obtížím. Tím je příběh tradiční a nadčasový. Je to však zároveň science fiction a tou získává zvláštní rozměr. Wolfgang Heschke šel na to moc šikovně. Pro děj svého příběhu objevil takovou část Země, na niž noha člověka dosud nevstoupila: dno Středozemního moře, a to před pěti miliony lety. To je tedy rámec! Je to svoboda, jako dovoluje SF: může nás obdařit novými krajinami, když se ty staré opotřebují. Ještě před pár desítkami let bychom tento příběh mohli umístit do Amazonie. Dneska už ne, protože Amazonie je téměř zkrocena. Napříč jihoamerickým kontinentem se budují dálnice, panenský les je ničen rychlostí tolika a tolika hektarů denně / což by mohlo jednoho krásného dne zničit i nás, pokud vám to ještě nedošlo/ a večer muži sedí v hospodách, popijejí pivo nebo kolu a čtou comics, jako lidé kdekoli jinde. Dneska je Amazonie romantická asi tak jako nejbližší parkoviště. Nikoli však pánev Středozemního moře před pěti miliony lety!

Jestliže si spisovatel vybere takovou exotickou krajinu, musí učinit dvojí. Musí tam své postavy nějak dostat a musí mít dobrý důvod, proč tam vlastně jsou. Právě v totmto ohledu bude "poslední den stvoření" vyhrávat ceny. Jeschkeho nápad s cestou časem je v rámci povídky naprosto věrohodný. Líbí se mi. Obdivuji se tomu, jak lidé dostanou nápad realizovat něco pracného a těžkého, a že když to nakonec funguje, pak to funguje skoro samo od sebe, a nikoli nějak vykonstruovaně - tak je tomu u všech prototypů.

Tento nápad dává šanci i autorovi, jak ochutit poselství, které většina z nás / především pak ti, kteří byli vojáky/ shledá sympatickým. Finta s časem by byla mnohem efektivnější, kdyby se jí odpovědní činitelé byli více zabývali. Jinými slovy: generálové na operační základně zas jednou nechají předvoj ve štychu. Celou knihouse táhne tento ironický realismus a dodává fantastické scénárii jistý rys věrohodnosti.

Nyní k otázce, zda postavy mají dobrý důvod pustit se do ta-

kového dobrodružství. Chtějí ropu pro Západ. Jednoduché jako facka. Brilantní nápady jsou vždycky jednoduché.

Science fictione čtu už delší čas. Napadá mě spousta povídek, v nichž má planeta takovou hojnost energie, že na ní vládne plné automatizace a práce je tam řídkým jevem. A na to, jak málo se SF zabývá energetickou otázkou, si kupodivu přece jen vzpomínám na pár příběhů, v nichž je ropa úzkým profilem a musí se po ní pátrat. Ano, vzpomínám si třeba na ranou povídku Franka Herberta Pod tlakem / a na jeho pozdější román Drak v moři/. Američané vycucnou soupeři ropu zpod polárního ledového příkrovu.

"Poslední den stvoření" nabízí báječně jednoduché řešení v řádícím nedostatku ropy - které zde nesmíme podrobněji rozvádět / pro ten případ, že by čtenář byl natolik zbrklý, a před veledůležitým příběhem se pustil do bezvýznamné předmluvy/. Řeknu zkrátka jen tolik, že je to bezvadný nápad a přál bychsi, aby na něj Jeschke dostal patent a uvedl ho do praxe.

Tento seriozní případ krádeže ropy dodává příběhu báječnou scenérii. Umné propojení děje odehrávajícího se před pěti miliony lety s posláním, které je stejně tak aktuální jako zítřejší snídaně, v nás zanechává příjemný pocit paradoxu. Náš vzrušující dobrodružný příběh má intelektuální švih. Pestrý motýlek kope jako mula.

Možná jsem se přespříliš zabýval vnitřní výstavbou. Je to něco, s čím si průměrný čtenář při čtení tohoto příběhu stěží bude zatěžovat. Ponechme ji tedystranou. Nehraje tady žádnou roli. Příběh musí být zkrátka dobře podán jako příběh -atenhle je. Duní jako heroický krok, jako film s Johnem Waynem, jako jeden z těch velkých dobrodružných vědecko fantastických románů Harryho Harrisona / což je o to pozoruhodnější, když vám, vážený čtenáři, prozradím, že Wolfgang Jeschke se tak úžasně podobá Harrymu Harrisonovi, že jsem ho při našem prvním setkání omylem pozval na panáka/.

Na tomto příběhu je obzvlášže působivé smíšené mužstvo prvních lidí, kteří v časovém propletenci děje přicházejí a odcházejí. Co mi připomínají, to vám nepovím.

Jejich přítomnost vnáší do děje tajemno. Těm z nás, kteří by to chtěli vidět historicky, připomíná, že všechny povídky mají své předchůdce a k nim patří Příběh o Ábovi /1897/ od Stanleye Waterlooa a Londonova novela Před Adamem /1906/.

Oni první lidé jen posilují mojí víru v to, že "poslední den stvoření" je oslavou lidstva. Tématem tohoto románu je lidská odvaha a bohatství lidské fantazie - jak je tomu ve všech opravdových dobrodružných románech.

Je to dobrý námět a dobrá kniha.

Přečtěte jí dřív, než bude po ropě.

Brian W. Aldiss

Byl večer a bylo jitro, den pátý.
I řekl Bůh: "Vydej země rozmanité druhy živočichů,
dobytek, plazy a rozmanité druhy zemské zvěře."
A stalo se tak.
Bůh učinil rozmanité druhy zemské zvěře i rozmanité druhy všelijakých zeměplazů. Věděl, že je to dobré.
I řekl Bůh: "Učiňme člověka, aby byl naším obrazem
podle naší podoby...

1. kniha Mojžíšova, 1, 23-26

Prolog

Roku 1959 bylo Stevu Stanleymu šestnáct. Dětství strávil v Římě a Paříži, kde jeho otec zastupoval jeden americký farmaceutický koncern. Po návratu do USA chodil na střední školu ve Springfieldu v Ohiu, chtěl studovat letecké konstruktérství a stát se pilotem. Po zkouškách se přihlásil k vojenskému letectvu.

Roku 1959 odhalila americká tajná služba v západním středomoří stopy projektu, který měl radikálně změnit námi známou realitu.

Roku 1968 bylo Stevu Stanleymu pětadvacet a patřil mezi nejlepší piloty amerického vojenského letectva.

Roku 1968 byly v USA za přísných bezpečnostních opatření zahájeny přípravy supertajného projektu, který hodlalo uskutečnit vojenské námořnictvo ve spolupráci s NASA a který neměl mít v dějinách lidstva obdoby.

Roku 1977 bylo Stevu Stanleymu třicet čtyři a pracoval jako zkušební pilot u Rockwella. O místo přišel, když prezident Carter rozhodl, že se bombardéry B-1 nebudou sériově vyrábět. Steve Stanley se potom ucházel o místo u NASA, která hledala zkušené piloty pro plánované lety raketoplánu.

Roku 1977 běžel tajný projekt NASA a vojenského námořnictva na plné obrátky, třebaže někteří zúčastnění vědci už delší dobu varovali před rýsujícími se důsledky. V této době už bylo totiž všem zasvěceným jasné, že ne všechno probíhá podle plánu. Vojáci varování nedbali a všemožně projekt popoháněli, ačkoli zatím dokonce i laiky napadlo, že se západně od Bermud děje něco podivného. CIA se divoké spekulace o takzvaném bermudském trojúhelníku hodily docela do krámu a všemožně podněcovala obskurní pověsti, aby žádného vědce ani ve snu nenapadlo zabývat se těmito záhadnými jevy nějak vážněji.

Krátce nato se v počítačové sestavě mezi jmény kandidátů, kteří postoupili do užšího výběru k účasti na tajném projektu, objevilo jméno Steve Stanley. Seznam zahrnoval specialisty z některých oborů vědy, techniky a logistiky, ale i bývalé příslušníky bojových jednotek, kteří vyhovovali zcela určitým požadavkům.

V té době Steve Stanley ještě nemohl vědět - stejně tak jako nikdo z těch dalších, kteří figurovali na seznamu vedoucího projektu admirála Williama W. Francise - co se bude po nich požadovat. Ani jeden z nich neměl tušení, že jejich život bude probíhat úplně jinak, než by si dokázali představit i v těch sebedivočejších snech. Byli vyvoleni ke vstupu do ráje - jenže neměli být svědky geneze, ale apokalypsy.

Jednoho dne Steve Stanley beze stopy zmizel a s ním i většina lidí, jejichž jména zařadil počítač do seznamu.
Beze stopy?
Zanechali po sibě stopy.
Bylo pouze nesmírně obtížné ony stopy poznat a ještě obtížnější si je vyložit - zvláště pro ty, kdo nebyli jejich současníky.

x x x

Tím bych ukázku z připravované knihy W.Jeschkeho "Poslední den stvoření", která by měla vyjít v tomto roce ukončil. Původně jsem chtěl na tomto místě mít recenzi ještě nevyšlé knihy, ale jakékoli další prozrazování děje by knize, ale hlavně vám, čtenářům, neprospělo a byli by jste ochuzeni o perfektní zážitek při jejím čtení. Proto, až kniha vyjde, neváhejte a kupte si ji. Opravdu stojí za to přečíst si ji.

+-

KLUB VĚDECKÉ FANTASTIKY PŘI MěVSSM v Plzni

V Y H L A Š U J E

VI. ročník literární soutěže

O S T Ř Í B Ř I T Ě L E S K L Ý H A L M O C H R O N

Příspěvky s tematikou cestování v čase zasílejte ve dvou vyhotoveních normovaného strojopisu nejlépe ihned, ale nejpozději do 17. září 1989 na adresu:

ing. Karel JEDLIČKA , NEPOMUCKÁ 15, 317 04 PLZEŇ

Práce se autorům nevracejí ani na vyžádání a zůstávají k dispozici pořadatelům.
Výsledky budou vyhlášeny na Pivochronu 13.10.1989 a ve fanzinu LASER.

REKVIEM ZA VOJÁKA

ANNA RINONAPOLIOVÁ

Anna R i n o n a p o l i o v á /1922 - 1986/, klasická filoložka, středoškolská profesorka, překladatelka z řečtiny a francouzštiny, esejistka. SF psala už ve studentských letech, ale publikovat ji začala až r. 1963 /v časopise FUTURO/. Hned první povídkou /Noční ministr - Ministro notturno/ se vřadila mezi přední autory žánru. Napsala množství povídek a šest románů /např. Výr na planetě - Sfida al pianeta, 1973,: Tauští rytíři - Cavalieri del Tau, 1977/, SF i fantasy. Na jednom pólu její tvorby stojí satirický výsměch, na druhém morální patos. Je překládána do rušiny, francouzštiny, maďarštiny a švédštiny. Povídka Rekviem za vojáka /Requiem per un soldato/ byla poprvé publikována v časopisu Critica arte-oggi /La Spezia, 1972/.

Na slavnost Mariova oblékání přišla matka a bratr Claudio. Atmosféra připomínala dávné zasvěcování rytířů; doplňovala ji přítomnost kosmického kuráta s šarlatovým a zlatým křížem na prsou. Matka nedokázala zadržet slzy. Bratr Claudio měl zastřený pohled.

Jen Mario zůstával netečný. V duchu znovu slyšel melodický hlas, který ho každé ráno budil a každý večer uspával. Hlas kybernetického stroje, absurdně ženský, který v něm vyvolával plaché, nedosažitelné představy. "Ty nebudeš plakat, vojáku-ty podstoupíš smrt ohněm, s absolutní jistitou, pro vznešený Cíl, pro vítězství Lidstva, proti Nepříteli. Ty neustoupíš, vojáku."

A Mario zůstával nehybý, nanic nemyslil, když jeho tělo potírali mastí, když mu navlékali lesklou, šedivou kombinézu, která ho proměnila v rybu. Pak vstoupil do skafandru a podobal se robotu. Pod povrchem skafandru pulsovala nesčetná různobarevná vlákna. Každých deset centimetrů z něho trčely složité kontakty k napojení na torpédo. Mario podstoupí metamorfózu: až ho mateřská loď vyvrchne ze svých útrob do temnoty vesmíru, stane se z něho autonomní devastátor.

Než mu nasadili přilbu, matka ho políbila. Její zrak byl vysušen zoufalstvím. Také bratr Claudio přitiskl tvář k jeho tváři. Mario však nemohl uznat němou výčitku v jeho očích. Četl v nich slova vyřčená před dvěma roky: "Pošetilý blázně, jdeš umřít do pochybené války." Rychle si vzpomněl, co mu přikázal stroj-učitelka: "Ty nebudeš pochybovat, vojáku."

Pokynem odsunul rodinu.

Přílba byla nasazena a zapečetěna. Mario se usadil v kabině. Vlákna byla připojena ke stroji. Počítač se ihned spojil s jeho mozkem. Symbióza byla zahájena.

Matka s Claudiem i technici odstoupili. Mario, člověk-stroj se vznesl ze země a zamířil k mateřské kosmické lodi, která na něho čekala na oběžné dráze.

Až do toho dne rozséval smrt a sám jí byl ušetřen. Alete, klíčová planeta pro ovládnutí celé galaxie, už byla blízko. O tento svět po staletí vedli spor lidé a Nepřítel.

Mario nikdy Nepřiteli neviděl. Věděl jen, že je to člověk jako on, a tedy krutý a neúprosný. Setkat se s ním by bylo nesnesitelné, ale smrt ohněm znemožní přímý kontakt.

Náhle byla mateřská loď zasažena. Elektronické mechanismy začaly pracovat a malé stroje-muži byli macešsky vypuzeni z velkého ocelového lůna. Vojáci se rozptýlili v prázdnu.

I Mario bloudil v kosmickém prostoru. Subelektronická část jeho mozku začala zpracovávat údaje pro stanovení vhodné trasy. Cílem byla pozemská základna na Alete.

Mario k ní zamířil beze strachu. Nepřátelé ho nikdy nezajmou, válečný skafandr je naprogramován na autodestrukci.

Radar Dʒ objevil světelný bod. Přítel, nebo Nepřítel? Bod zmizel. Vynořil se. Znovu zmizel.

Mario pocítil řezavou bolest v pravé noze. Ohromení ho zaskočilo. Okamžik nato kombinéza izolovala zasaženou nožní část. Bolest však přetrvávala, tepala v nervech, dostihla Mariův mozek a otupovala ho. Muž-počítač neúčastně kontroloval příkazy; nezaregistroval, že jeho živá součást je zraněna. Jek je to možné? Dokonalý symbióza mezi složkou organickou a mechanickou je přece základní podmínkou existence každého autonomního devastátora.

Stroj se od člověka oddělil. Lhostejný a přesný, plnil úkol, pro něž byl sestrojen. Mario vnímal bolest, a nic proti té bolesti nemohl udělat. Jestliže ho skafandr nedokáže léčit a udělat něco proto, aby ho uzdravil, zranění je smrtelné. A také malička kosmická lodka je zřejmě značně poškozena. Proč se nezapojilo autodestrukční zařízení? Nepřítel se v žádném případě nesmí zmocnit stroje-muže!

Mario se s námahou pohnul. Zkoumal radar Dʒ. Zjistil, že je úplně sám, daleko od všech ostatních. Může jen čekat; snad se zachrání. Nečinnost zostřila fyzickou bolest. Pod tellenidovou slupkou byli dva Mariové: jeden buselektronický, jeden z masa a kostí. Naříkal ten druhý Mario. Protestoval, protože chtěl žít. Bylo mu teprve dvacet let.

Dobře ho viděl, jak se svíjí v kombinéze.

Jak ho může vidět? Existuje snad třetí Mario? A kdo to je? V rostoucím zmatku si přeříkával nahlas modlitby vojáka: "Ty nebudeš plakat, vojáku. Ty podstoupíš smrt ohněm..."

Smrt ohněm... Nikdy nepřijde osvobozující plamen! Dlouhé dny, možná roky bude muset Mario snášet agonii. Kombinéza ho živí, pečuje o něj...

"Co to mluvím? Existuji jen já, ten zraněný Mario. A stroj mě musí poslouchat!"

Ale počítač sledoval základní údaje a bez zakolísání mířil k planetě Alete, k její pozemské základě.

"Budou mě pokládat za zrádce. Budou mě soudit... Ale mohu za to, že se stroj zasekl?"

Sotva vyslovil tu oruhavou větu, polekaně zmlkl. Stroje se nemohou porouchat. Jsou neomylné. Jenom lidé jako bratr Claudio se o tom odvažují pochybovat a kritizovat celý systém.

Udělal bezděčný pohyb a bolest v noze zesílila. "Jeden hloupý skafandře, buď mě uzdrav nebo zabij! Nevidíš, že se bolestí rouhám?"

Poprvé v životě si uvědomil, jak je patetický a směšný. "Všechno je špatně, všechno je pochybené. Válka i společnost. Všechno absurdní. Mluvit se skafandrem! Claudio má pravdu."

Mario vzlykal. Křičel. Proklel každou instrukci, každou zásadu, jíž ještě před několika okamžiky věřil.

"Ty nepřemýšlej, vojáku, říká modlitba. Teď vím, proč."

Přemýšlení bylo trýznivější než bolest v noze. Vojenská výchova se rozplývala jako mlha odvívaná větrem. Vynořovaly se otázky, na něž nenalézal odpovědi. Byl mladý a chtěl řádně žít. Smrt už pro něho neznamenala vykoupení.

Sloupce čísel, vibrační vlny, stovky výsledků nejrůznějších měření, to byly odpovědi subelektornického počítače. Alete je blízko. Raioaktivita nedosahuje ~~nebezpečných~~ hodnot...

Mario zatoužil po nezávislém životě, jakým žije jeho bratr Caludio. A zároveň si přál zemřít, aby se už nemusel podívat do tváří svých nadřízených. Fanatici nebo byrokrati, omezení jedni jako druzí.

Lahli mu. Neexistuje smrt ohněm. Teď se cítil ještě hůř. Nesnesitelně. Pochyboval, že ho najdou včas a že ho zachrání. A stejně, co už na tom záleží? Přežít by znamenalo znovu nastoupit u kosmického vojska.

"Chci umřít mezi lidmi, jako jsem se mezi lidmi narodil. Ať mě nazvou zrádcem. Kašlu na to. Nechci se proměnit v ledový meteorit..."

Zachytil signál. Naslouchal, ale zas bylo ticho. Vyčerpán a zoufalý propátrával ultrateleskopem nejbližší úsek kosmického prostoru.

Počítač mu pohotově předával přesné obrazy. Nakonec Mario zjistil, že signál byl vyslán z planety Alete. Planeta... Vyschlý sféroid, proděravělý, malomocný. Odpuzující.

"Pro tohle se bijeme?"

Výsměch. Tam dole, na zpustošeném planetoidu, už nemůže nikdo žít, ani lidé, ani Nepřátelé. A přesto Martin ještě doufal, jako poraněné zvíře, které hledá doupě. Doufal, že na Alete najde alespoň jednoho pozůstalého, aby skonal v jeho náručí.

Volal, neúnavně volal, zatímco obíhal kolem Alete a pomalu se blížil.

Lidský hlas odpověděl. Nesrozumitelná slova, zkomolená, rozsekaná interferencemi. Mario křičel na adresu toho hlasu podobná slova beze smyslu. Z posledních sil nařídil počítači, aby přistál na místě, odkud přicházel hlas.

Sotva jeho loďka dosedla na povrch, Mario strhl spojovací vlákna. Vyvrávoral z kabiny. Jen díky slabé gravitaci dokázal vláčet zraněnou nohu. Pátral kolem v kalném soumraku a konečně zpozoroval pohyb. Rozeznal klopýtavý skafandr, který k němu zvedal paži.

Odděleni průhlednou přílbou, dva muži se objali neschopni promluvit. Pak se vyčerpaně uložili na zem a připravili se na noc. Každý bojoval se svou volností a bolestí sám, ve tmě, v zoufalém úsilí dožít nového dne.

Chtěli si před koncem pohlédnout do očí za plného světla. Oba doufali, že najdou v druhém známku lidského života a lidské kultury, aspoň kousíček toho, co opustili na rodné planetě. Potom dovolí smrti, aby se jich zmocnila.

Noc byla dlouhá, plná úzkosti, děsivá neznámými souhvězdími, která jiskřila nad pustouplání.

Konečně z horizontu pomalu vystoupil sinavý úsvit. V bledém světle pozoroval Mario vybavení druha ležícího vedle něho. Nic

zvláštního. Stejný skafandr se stejným modelem kyslíkové aparatury, stejný typ vnitřní tepelné ochrany. Tytéž obrovské metalizované rukavice a holenice, tytéž vysoké pevné podešve na botách. Jen výložky na ramenou měly jinou barvu a Mario usoudil, že jeho druh patří k jiné divizi, možná k jiné armádě.

Prohlížel znovu, pozorněji. A z odchylných detailů na přilbě a na spojovacích kabelech schránky připevněné na zádech pochopil, že jeho druh není pozemštan, ale Nepřítel. Zděšení trvalo jenom okamžik.

S námahou se zvedl na kolena. Nepřítel ho napodobil. Klečeli proti sobě a hleděli jeden na druhého. Nehybní. Mlčky.

Mario musel sebrat všechnu sílu, aby zaostřil zrak, který se mu už zamžoval. A průhledem přílby viděl, že se nepřítel dívá na něj a moc se od něho neliší. Byl velmi mladý, ještě chlapec, a podivně se podobal jeho bratru Claudiovi.

Okamžik váhání. Pak mu Nepřítel širokým gestem naznačil, že oni dva jsou jediné žijící bytosti na mrtvé planetě.

Tmavé Mariovy oči se upíraly do světlých očí druhových. Jejich paže se pohnuly zároveň. V témž okamžiku, jako na měsíční povel, otevřeli skleněná hledí přílb.

Jejich tváře se přitiskly k sobě a spojily se v posledním záchvěvu života.

Přeložila Ludmila Freiová

NÁVRAT NA ZEMI

LEO SZILARD

Autor USA; ze sborníku Sovremennaja zarubežnaja fantastika, Moskva, Molodaja Gvardija 1964, ruský překlad V. Vojn.

Vždycky jsem si přál vědět, jak bude svět vypadat za tři sta let. Rozhodl jsem se "vzdálit ze života" a vrátit se zpět v roce 2260. Podnikl jsem nezbytné přípravy. Domníval jsem se, že mé záliby jsou dostatečně pokrokové a neobával jsem se, že budu vypadat jako zaostalec ve světě, do kterého se po třista letech probudím. Přesto jsem se neodvážil nahlížet kupředu dále než ke hranici tříset let.

Určité kruhy ve veřejnosti ostře vystupovaly proti "vzdálení ze života". Dokonce se zdálo, že kongres na tomto podkladě přijme zvláštní zákon. Naštěstí se tak nestalo. Přesto však Asociace amerických lékařů dosáhla zákazu "vzdálení" na základě toho, že se takový čin dá přirovnat k sebevraždě, a tak odporuje zákonu. Člověk, pohřížený do dlouhodobého spánku, se z vlastní vůle nemůže vrátit k životu, říkalo soudní rozhodnutí, z právnického hlediska nemůže být považován za živého!

Právnická bitva, která následovala, trvala pět let. Konečně kancelář "Adams, Lynch a Davenport", kterou jsem pověřil hájením svých zájmů, dosáhla přezkoumání celé záležitosti u Nejvyššího soudu. Se třemi hlasy "proti" schválil Nejvyšší soud původní rozhodnutí. Davenport mi však vysvětlil, že třebas na první pohled rozhodnutí Nejvyššího soudu vyhlíží pro mne nepříznivě, odstraňuje fakticky všechny překážky k uskutečnění plánu. Toto rozhodnutí totiž jednou provždy potvrdilo, že z právnického hlediska není člověk živ, když už se jednou pohroužil do staletého spánku. Proto - řekl Davenport - i když se odvážím neuposlechnout a přece jen se "vzdálím ze života", bude proti mně možné zavést soudní jednání teprve za třista let, až znovu obživnu. Za tu dobu bude můj přestupek dávno promlčen!

Tajně jsem dokončil všechny přípravy, jmenoval jsem Adamse, Lynche a Davenporta svými právními zástupci a strávil jsem svůj poslední večer ve dvacátém století na malé večeři na rozloučenou. Uspořádali ji moji přátelé, bylo nás šest, samí staří kamarádi. Tentokrát jsme si však špatně rozuměli. Většina mých přátel měla, jak se zdálo, pocit, že jsou přítomni na mém pohřbu, protože mě už živého neuvidí, mně naopak připadalo, že se účastním jejich pohřbu, nebot až se probudím, ani jeden z nich nebude na

světě.

..... Jak jsem později podle protokolů zjistil, spánek nastal za dvě hodiny. Ale už za hodinu jsem nic neslyšel. Další, nač se pamatuji, bylo bodnutí jehly. Když jsem otevřel oči, spatřil jsem, že se nade mnou naklání zdravotní sestra s injekční stříkačkou a vjedné a mikrofonem v druhé ruce.

"Nechtěl byste říci několik slov do mikrofonu?" zeptala se.

"Omlouváme se vám, potřebujeme něco vysvětlit," řekl dobře oblečený pán, který stál u mé postele rovněž s mikrofonem v ruce.

"Jsem Rosenblatt z kanceláře "Adams, Lynch, Davenport, Rosenblatt a Giannini". Okolnosti právnického rázu nás přinutily vrátit vás k životu, avšak budete-li si přát ve svém spánku pokračovat, zařídíme vše během jednoho měsíce. Uděláme vše, co je v našich silách. A teď, dříve, než budete chtít něco říci, dovolte, abych vám představil pána, který stojí vedle mne. Pan MacClintock, starosta našeho města. Budete-li souhlasit, bude vaše beseda vysílána televizí. Příjmy z této relace budou věnovány fondu Přestárlých Degenerátů. Televizní společnosti ovšem chápou, že by u vás ovšem mohly vzniknout námitky. Pro tento případ je připraven náhradní program. Pakliže dáte souhlas, za minutu začneme vysílat."

"Dříve než odpovím na váš návrh," řekl jsem, "nepovíte mi, jak dlouho jsem spal?"

"Prominte, tohle jsem vám měl říci ihned," zněla odpověď. "Váš spánek trval devadesát let."

"Pak tedy souhlasím," řekl jsem po chvilce přemýšlení. "Teď už nemám přátele ani příbuzné, před kterými bych musel mít tajnosti."

Slovo si vzal starosta.

"Jako předseda fondu Přestárlých Degenerátů bych vám chtěl vyjádřit své díky za váš laskavý souhlas k tomuto rozhovoru. Degenerace přestárlých je jedna z našich nejtěžších nemocí. Umírá na ni každý osmý obyvatel naší země. Nemohu však zabírat éter jen pro sebe, jistě budete mít mnoho dotazů o životě v naší společnosti. Neostýchejte se, prosím, ptejte se."

"Proč mě vrátili do života?"

"Jsem přesvědčen, že "Adams, Lynch, Davenport, Rosenblatt a Giannini" vás budou o všem co nejpodrobněji informovat. Nejsem právník, rozhodnutí přijali oni, a já nepochybuji, že za daných okolností bylo jedině správné. Mohu vás jen seznámit s politickým pozadím tohoto rozhodnutí. Mou sférou je politika. Nedovedete si zřejmě ani představit, kolik starostí jste způsobil vládě svým činem, vzdálením ze života. Během několika let následoval vašeho případu jen málokdo - převážně političtí činitelé a antropologové. Potom však zcela znenadání propukla epidemie. Lidé odcházeli ze života jen proto, aby zasolili svým bližním. S politováním musím konstatovat, že mnozí katolíci, kteří nemohli dosáhnout povolení rozvodu, zvolili tento způsob, aby přežili manžela nebo manželku, a pak jako vdovec nebo vdova mohli znovu uzavřít sňatek.

Ke konci století se dávali uspat nemocní boháči, trpící rakovinou nebo jinou nevyléčitelnou chorobou, v naději, že v příštích letech budou vynalezeny léčebné prostředky na jejich choroby. Dědici bohatých nemocných se tomu často bránili. Začali se rovněž vzdalovat ze života, dávali se uspat se stejnou lhůtou, aby nebyla narušena přirozenost střídání pokolení. Momentálně se ve stavu spánku nachází milion nemocných a půl milionu zdravých, jejich dědiců.

Největší nepříjemnost v důsledku vašeho činu však nastala před dvaceti pěti lety, kdy propukla velká hospodářská krize, která trvá až dodnes. V prvním roce krize stoupl počet nezaměst-

naných na deset milionů lidí. Vypadalo to mizerně. Žádný program veřejných prací, žádná pomoc nezaměstnaným. Tehdy Kongres přijal "Zákon z roku 2025 o vzdálení ze života". Podle tohoto životaschopný zákon přijal a byly vydány vládní poukázky na vzdálení ze života všem nezaměstnaným, kteří projevili zájem. Poukázky mají platnou na celou dobu vládní krize. Nezaměstnaným bylo přislíbeno, že budou vráceni do života, až vláda usoudí, že pracovní trh potřebuje jejich služby.

Ke konci prvního roku krize přijalo toto řešení sedm z deseti milionů nezaměstnaných. Během dalšího roku nezaměstnanost postihla dalších sedm milionů lidí, z nichž se zase pět milionů vzdálilo ze života. Tak to pokračovalo rok od roku, a federální vláda až podnes vzdálila ze života celkem dvacet pět milionů lidí."

"Kdy se těchto dvacet pět milionů nezaměstnaných navrátí k životu?"

"Postupně," vysvětloval starosta. "Většina spících nepatří ke katolické církvi, a jejich nenadálý návrat by porušil politickou rovnováhu v zemi. Kromě toho obsluha chladicích zařízení ve veřejných spacích místnostech pro dvacet pět milionů nezaměstnaných je důležitou součástí našich veřejných prací."

"Vznikla tu sporná otázka," pokračoval starosta, "zda totiž nenarušujete zákon z roku 2048 o zákazu odchodu ze života. Vaši advokáti se proto rozhodli vás probudit, abystse se mohl obrátit k soudu o povolení k pokračování spánku. Je málo pravděpodobné, že by soud vaši žádost zamítl. Já ovšem doufám, že naši společnost shledáte natolik pokrokovou, abyste zůstal žít s námi ve skvělém dvacátém prvním století."

"Mnohokrát vám děkuji, pane starosto," řekl vedoucí vysílání. "Rozhovor proběhl výborně, už jsme odpojeni."

Starosta se ke mně obrátil:

"Cítíte-li se dobře, rád bych vás pozval k nám domů na oběd. Bude přítomno několik hostů, manželka a dcera Betty. Chudinka, má zlomené srdce. Právě nám sdělila, že zrušila zasnoubení a já dělám všechno, abych ji povzbuil. Velice toho chlapce miluje..."

"Proč se s hochem tedy rozchází, jestliže ho tak miluje?" podivil jsem se.

"Všichni známí se jí smáli, protože její ženich nosí zuby," objasňoval starosta. "Zákonem to ovšem není zakázáno, ale nikdo je už nenosí."

V té chvíli mi najednou svitlo. Opravdu, sestřička, hezká mladá dívka nemá zuby. Zuby nemá ani Rosenblatt ani starosta. Zuby vyšly z módy!

"Ale já mám zuby," řekl jsem.

"Ovšem," odtušil starosta. "A nosíte je s velkou elegancí. Budete-li však chtít zůstat s námi, budete se jich muset zbavit. Jsou nehygienické."

"Jak mohu žvýkat potravu a jak ji žvýkáte vy?" zvolal jsem.

"Nežvýkáme vlastními zuby," odpověděl starosta, "žvýkají za nás speciální čelisti, přišroubované ke stolu. Potravu z nich vybíráme a přendáváme do úst lžičkami."

"Co bifteky?" vyzvídal jsem.

"Cokoli chcete," zněla starostova odpověď. "Buďte klidný, dnes pro vás najdeme nůž, vidličku i obyčejný talíř, všechno, nač jste zvyklý, dcera je měla pro svého ženicha."

x x x

"Lituji, že s námi dnes večer nemůže být má druhá dcera," řekl starosta, když jsme usedali do automobilu. "Studuje na vysoké škole matematiku a chemii, popovídali byste si o vědeckých problémech."

"Stalo se jí snad něco vážného?" zeptal jsem se.
"Ale ne," odpověděl starosta. "Malá plastická operace. Za den nebo dva se vrátí."
"S novým nosem?" optal jsem se.
"Ne, nos má v pořádku," odpověděl starosta. "Je předělaný podle nosu Marka Gabla. Dala si teď dělat jednu z těch novomódních operací. Žena i já jsme byli proti, ale nic jsme s ní nepořídili. Dává si dělat nové trávicí ústrojí. Nemusí se už celý další život starat o figuru, držet dietu. Může jíst, kolik chce, nadbytečný přísun potravy projde do gumového váčku, který se dá lehce vyměnit. Nadarmo jsem se ji pokoušel přemluvit."
"Snad má pravdu," poznamenal jsem, a nikoli bez obtíží jsem si vzpomněl, že jsem se vždycky snažil stát na straně mládí.

x x x

Když jsme si sedali ke stolu, s chutí jsem se těšil na maso, protože jsem měl už pořádný hlad. Přinesli bifteky. Po několika marných pokusech vypořádat se s masem a vidličkou a nožem jsem musel rovněž požádat o čelisti.
"Maso, které dodávají na objednávku do domu, je vždycky tvrdé," řekla paní domu.
"Řekněte mi," zeptal jsem se, "kdy a proč si lidé začali odstraňovat vlastní zuby?"
"Stalo se tak před třiceti lety," odpověděl starosta. "V televizi dělali dlouhou dobu reklamu žvýkacím čelistem, které vyráběl Ford. A když už si lidé jednou koupili žvýkací čelisti, nač by jim pak byly jejich vlastní zuby? Když si jen pomyslím, kolik času se dříve promarnilo u zubních lékařů, a stejně nadarmo, bezděky připouštím, že jsme dosáhli značného pokroku."
"Co se stalo se zubními lékaři?" optal jsem se.
"Mnohých z nich využilo nové průmyslové odvětví, výroba čelistí. Henry Ford VI. jim dával přednost před jinými kvalifikovanými pracujícími. Další přešli do zcela jiných oborů. Vezměte například pana Marka Gabla," řekl starosta a pokynul mému sousedovi zprava, okouzlujícímu muži kolem padesátky. "Tento pán se připravoval na povolání zubního lékaře, a dnes je jedním z nejpopulárnějších dárců a nejbohatší člověk ve Spojených státech."
"Ach!" zvolal jsem. "Čím se zabývá?"
"Více než milion chlapců a děvčat v Americe jsou jeho přímí potomci," řekl starosta. "A poptávka se stále zvyšuje."
"Jste, jak se zdá, velice zaměstnaný člověk, pane Gable," poznamenal jsem, nevěda, co v takovém případě říci. Zřejmě jsem trefil hezky vedle, protože pak Gable zrudl a starosta se rozesmál.
"Pan Gable je šťastně ženat," pravil starosta. "Bylo mu dvacet čtyři, když se stal dárcem, a vystačil by ještě na dlouho, dokonce na delší dobu, než se udrží poptávka. Jenže hlavní chirurg stanovil, že sperma, odebrané osobám starším dvaceti pěti let, se nemůže prodávat v hranicích Spojených států."
"Tak velkou moc propůjčil hlavnímu chirurgovi zvláštní zákon?" ptal jsem se.
"Ne," odvětil starosta. "Přijetí tohoto zákona zmařili v senátě obstrukcionisté. Hlavní chirurg má však plné moci podle zákona o čistotě potravin a lékařských preparátů."
"Jaká je tu souvislost?"
"Existuje rozhodnutí Nejvyššího soudu, přijaté před třiceti léty, podle kterého každá látka, zaváděná do organismu jakoukoli cestou, spadá pod výklad vzpomenutého zákona a musí odpovídat standatru. Speciální zákon v této oblasti neexistuje a každá žena má právo porodit dítě i od vlastního manžela. Tímto způsobem přichází na svět asi patnáct procent všech dětí. Většina žen ov-

šem dává přednost otci, kterého si vybere z některého z dárců."
"Jak si je vybírají?" ptal jsem se dál.
"Jemine!" zvolal starosta. "Časopisy jsou přeplněny jejich fotografiemi. Osoby dárců předvádějí v televizi, ukazují je v kinech. I na dárce bývá móda, samozřejmě. Dnes je sedmdesát procent "dárcovských dětí" potomky třiceti pěti nejpopulárnějších dárců. Všichni dárci jsou pochopitelně milionáři. Dnes se jeden spermatozoid Marka Gabla oceňuje na tisíc dolarů. Jmění pana Gbla se bude ještě dlouho zvyšovat."
"Vydělal jsem opravdu velké peníze," řekl pan Gable a otočil se ke mně. "Přitom bez jakékoli námahy. Pomýšlím teď na zřízení dobročinné nadace. Chtěl bych vykonat něco takového, co by přineslo štěstí lidstvu. Ale je tak těžké spravovat svůj majetek! Když jsem se dověděl, že zde dnes budete, požádal jsem starostu, abych mohl přijít také. Byl bych vám velmi vděčen za radu."
"Nechcete udělat něco pro rozvoj vědy?" zeptal jsem se.
"Ne," odpověděl Mark Gable. "Domnívám se, že věda už i tak zašla příliš daleko."
"Zcela sdílím váš názor," řekl jsem s naprostým souhlasem. "Nechtěl byste tedy udělat něco pro její ústup zpět?"
"Milerád," pravil Gable. "Ale jak se taková věc dá uskutečnit?"
"Domnívám se," řekl jsem, "že to nebude tak těžké. Dokonce si myslím, že to půjde provést docela lehko. Zřídíte nadaci s každoročním dobročinným příspěvkem třiceti milionů dolarů. Nabídněte subvence vědcům, kteří se zabývají bádáním a nemají dost prostředků. Ať předloží přesvědčivé důkazy o hodnotě svých prací. Organizujte deset výborů a do každého zapojte po dvanácti vědcích pro posuzování žádostí. Vytáhněte z laboratoří nejschopnější učence a učiňte z nich členy výborů. Nejlepší z nejlepších svého oboru jmenujte jako předsedy komisí s ročním platem padesát tisíc dolarů. Zřiďte také deset cen po sto tisících dolarech za nejlepší vědeckou práci roku. Toť vše."
"Jak by taková nadace mohla sloužit regresu vědy?"
"Zcela jednoduše. Především nejlepší vědci opustí své laboratoře a věnují všechen svůj čas výborům pro posuzování žádostí a subvence. Za druhé vědečtí pracovníci, kteří nemají dost prostředků, zkoncentrují svou pozornost na otázky, které jim přinesou rychlý a viditelný úspěch. Několik prvních let můžeme očekávat růst vědeckého potenciálu, ale pak - v honbě za rychlým úspěchem a nejočividnějšími fakty - bude věda valem chřadnout. Promění se v cosi jako salónní hru. Ti vědci, kteří budou sledovat módu, dostanou subvence. Ostatní je nedostanou. Brzy se i oni přizpůsobí ,ódním požadavkům."
"Nezůstanete tu s námi?" zvolal Mark Gable, "Abyste mi pomohl při zřízení nadace?"
"Milerád, pane Gable. Už za několik let uvidíme, jak plán vychází - a já jsem přesvědčen, že vyjde. Mohu si dovolit prožít s vámi pár let, abych pak znovu usnul a probudil se za třista let."
"Vy tedy jenom chcete uvést plán do života, ale nechcete s námi zůstat do konce svých dnů?" zeptal se starosta.
"Mám-li mluvit pravdu, pane starosto," pravil jsem, "tedy předtím, než byl narýsovýn plán zřízení nadace Marka Gabla, jsem bral do úvahy rychlý pokrok vědy. Byl jsem znepokojen myšlenkou, jakých úspěchů věda ještě dosáhne za dalších dvěstě let. Jestliže se však panu Gablovi podaří dosáhnout zastavení rozvoje vědy, může se svět za dvěstě let stát docela snesitelným místem k životu. Pokud se panu Gablovi nepodaří svůj projekt uskutečnit, dám asi přednost životu s vámi ve dvacátém prvém století. Myslíte, pane starosto, žese tu pro mne najde práce, rozhodnu-li se zůstat?"
"Proč byste měl pracovat?" divil se starosta. "Vás přece obklo-

puje sláva!"
"A jaké mi ta sláva poskytne prostředky k živobytí?" tázal jsem se.
"Můžete se stát například dárcem," odvětil starosta. "Jste lékař a mnoho matek sní o dětech s vědeckými schopnostmi."
"Mně však už je víc než pětadvacet let."
"Ovšem, ale prodával byste semena na export. Výměnný kurs valut není v současné době nejvýhodnější, ale i tak vyděláte dost."
"Nevím, pane starosto," odvětil jsem. "Této myšlence jsem ještě nepřivykl, ale myslím, že bych to nějak zvládl."
"Jsem o tom přesvědčen," řekl starosta. "Mimochodem, až se budete chtít zbavit zubů, dám vám doporučení k chirurgovi Smithovi, odstraňoval zuby všem mým dětem."
"Jsem vám velmi vděčen za vaši laskavost, pane starosto," řekl jsem se zdvořilým úsměvem a snažil se potlačit vzniklý pocit zoufalství. Celý život jsem se bál zubařů, ať už mi zuby léčili nebo trhali. V té chvíli jsem si s bolestí uvědomil, že teď už mi žádná věda nepomůže vrátit se zpět do dvacátého století.

+-++§ +-+-

a nyní následuje další, již čtvrtá část románu

A. E. van V O G T A

VÝPRAVA KE HVĚZDÁM

pro oživení paměti uvádíme:

OBSAH PŘEDCHOZÍ (3.) ČÁSTI:

Maltbymu se při jednání s Hunstonem podaří prosadit sjednocení Delianů a Nedelianů s Míšenci proti pozemské lodi Hvězdný roj. Díky zvláštním schopnostem Míšeneckého mozku se Maltbymu i pěti členům jeho posádky podaří ovládnout vhodné lidi na Hvězdném roji, takže se nepozorovaně dostane až do kajuty samotné kapitánky Lady Cecilie Laurr, od které chce zjistit některé informace. Poté osvobodí svoji loď ze zajetí.

Lady Laurr při hlasování o dalším osudu výpravy prohraje, takže je nucena vydat lodi rozkaz k návratu domů.

Výprava bojových lodí Padesáti sluncí je ale zvětšiny zajata a civilizace Padesáti sluncí prozrazena.

Ve Velkém Magellanově Mraku, sídlu civilizace Padesáti sluncí, se začíná vytvářet velká bouře, jež má protnout dráhu nový. Pozemšťané si vyžádají meteorologa, aby je zavedl na planetu Cassidor VII, sídlo ústřední vlády. Nesmí se tam dostat. Proto je vybrán Maltby - meteorolog se zvláštními schopnostmi Míšenců, jež má loď dostat do vznikající velké bouře...